

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA IX

Broj 103

TUZLA, SRPANJ 2001.

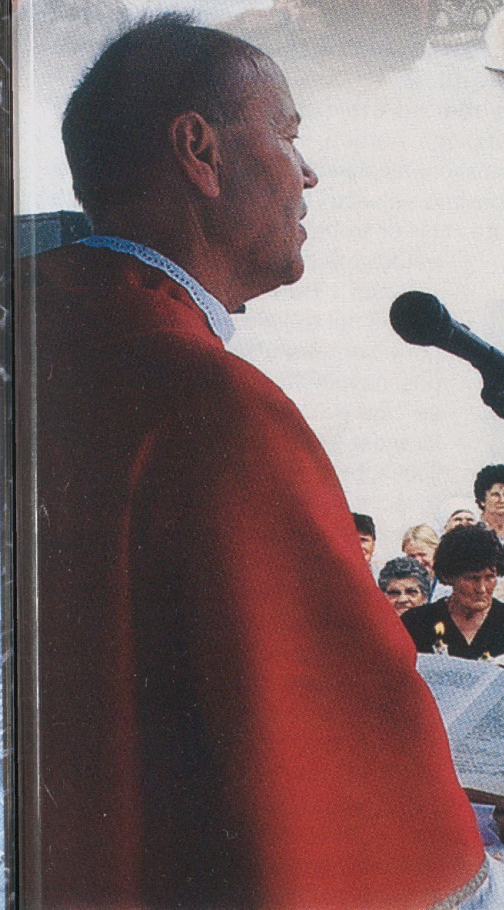
Cijena 1 KM, 4 Kn, 1 DM

Petrovo u Tuzli

*"Ja u Tuzli nikad nisam bila
došla malo pa mi se dopalo"*

Izvorna skupina iz Kreševa

NACIONALNI INDIFERENTIZAM ILI EKSTREMNI NACIONALIZAM

U OPHODENJU S LJUDIMA VALJA BITI MUDAR I NE REAGIRATI PRENAGLO.
DOBRO JE PRVO RAZMISLITI JER SU PRVE REAKCIJE OBIČNO - NAJBOLJE.

(OSCAR WILDE, *Zločeste misli*)

Pred vama je, poštovani čitatelji, novi 103. broj Hrvatskoga glasnika. Znamo mi za njegove nedostatke, koje je teško ispraviti, ali, on je ipak najbolji list na ovom prostoru i nezamjenjivi kroničar naše zbilje na prostorima Sjeveroistočne Bosne i u Bosni i Hercegovini.

Biti građanin BiH ili Europe nije u suprotnosti sa pripadanjem nekoj naciji

Biti Hrvat, Srbin i Bošnjak, Rus, Ukrajinac, Židov, Francuz, Nijemac... To su civilizacijski dosezi suvremene Europe, koji ni u ovom stoljeću neće biti prevladani. Koliko god se govorilo o globalizaciji svih oblika i načina života, sve se više javlja pokreta i mišljenja da globalizacija nije neko privlačno rješenje. To je pokazala velika grupa demonstranata protiv globalizacije za vrijeme zadnjeg skupa osmorice najrazvijenijih zemalja Europe u Genovi. Jer, koliko god čovjek želio biti građanin svijeta, individualno se odnositi prema svemu i biti tretiran kao pojedinac, on se ipak najpotpunije ostvaruje u obitelji, porodici, narodu, državi. Sve su to sinonimi za njegovu sreću i sigurnost na ovome svijetu, ma gdje se nalazio. Prema tome, i njegov odgoj, i njegov odnos prema ovim vrijednostima treba biti pozitivno usmjeren. Drugačiji pogledi i prakse se nisu dosada pokazale kao uspješno rješenje.

Želimo skrenuti pažnju na pitanja koja smatramo vitalnim za našu zajednicu na ovim prostorima: o sudjelovanju učešću hrvatskih predstavnika u državnim institucijama. Nadat se je, da vam pisanje o konstitutivnosti sva tri naroda u Bosni i Hercegovini neće dosaditi, jer ćemo tu temu i u buduću često razmatrati. **Ona je conditio sine qua non našega**

društva, naše domovine, važan segment u stvaranju sigurnosti svakoga naroda i pojedinca i opstanaka ove države.

Ministri iz hrvatskoga naroda

U tom duhu smo pokušali napraviti i razgovor s dvojicom ministara iz vlade tuzlanskog kantona koji, po našem mišljenju, pripadaju Hrvatskom korpusu. Uz razgovor o njihovim

sadašnjim funkcijama, željeli smo razgovarati i o krucijalnom problemu u Bosni i Hercegovini, o konstitutivnosti naroda u Bosni i Hercegovini te kako se ona treba provoditi i očitovati!

Ne radi se ovdje samo o političarima iz hrvatskoga naroda, nego uopće iz sva tri bosanskohercegovačka naroda, iako se ovaj put bavimo sviješću i odgovornošću političara Hrvata, koji bi trebali u ovom Kantonu biti paradigma za sve kantone i općine u Bosni i Hercegovini. Po svemu sudeći oni to jesu, samo u negativnom kontekstu! Na taj zaključak nas navodi više razloga, a bitnim se čine dva: a) osobna nezainteresiranost zbog određenoga koristoljublja, b) zbog nerazumijevanja onih u većini.

Prvo što nas je posebno zanimalo je bilo pitanje, je li im činjenica da su Hrvati, pomogla da budu izabrani na te funkcije? Imaju li Hrvati, po njihovu mišljenju, mogućnost ostvariti jednu od vodećih funkcija u vitalnim državnim institucijama (to bi tako trebalo biti, ako bi se dosljedno provela konstitutivnost svih naroda Bosne i Hercegovine, na cijelom njezinom teritoriju!): sudstvu, parlamentu, izvršnoj vlasti, ministarstvu prosvjete, kulture i sporta...?

Jedan se ministar za kojeg još mislimo da je Hrvat odmah ogradio, naglasivši da on za Glasnik želi govoriti samo o agraru, ali i da zato nema mnogo vremena. Ponudio je vrijeme koje naš novinar nije mogao prihvatiti, pa i nismo s njim razgovarali.

Ministar je pokazao da nije svjestan javnosti svoje funkcije i njezina značaja za hrvatski i sve druge narode ovoga kraja. Dužnost prema javnosti nije ista jednome ministru i jednome npr. direktoru agrarne ustanove! Treba li na to napominjati?!

Drugi je formalno prihvatio razgovor, čak nam je tajnica javila da je

to 20. srpnja u dvanaest sati. Međutim, kada je naš novinar došao na rečeno, tajnica je bila neobično gruba, sa obrazloženjem preko portira da ona ne zna kad će ministar biti slobodan. Baš u stilu koji se mogao i očekivati! Poučeni pozitivnim iskustvom sa njihovim nadređenima (Bešlagić, Imamović) Glasnik ostaje zatečen neprofesionalnim odnosom u spomenutom ministarstvu (urbanizam).

Iz svega se može zaključiti iz ovih pokušaja, barem tako izgleda, njih i ne zanimaju te vrste problema, kao što ih nisu zanimala i prije rata (a koji su se pokazali, ipak kao glavni problemi, htjeli mi to priznati ili ne!) Ipak smo se pred rat u ratu i u većem procentu opredjeljivali, ratovali, ili navijali kao Srbi, Hrvati i Muslimani (od Washintonskog sporazuma Bošnjaci). A i danas nije drukčije. Iznimke uglavnom potvrđuju pravilo!

S druge strane, tim ministrima, tzv. Hrvatima, nije baš jasno da su Bošnjaci esdepeovci imali sličnu, ako ne i bolju dvojicu stručnjaka, koje su mogli namjestiti umjesto njih. Ali, upravo su izabrali njih, jer im je potreban i poneki Hrvat! Moglo bi se razmišljati i o drugim razlozima!

Ili profesionalni ili nacionalno indiferentni Hrvati

Osim ovog problema, za Hrvate se općenito može reći da ne znaju, ili se prave da ne znaju djelovati i raditi hrvatski. Zanimljivo bi bilo pogledati u sve što su Hrvati kao Hrvati činili i što čine na političkom polju. Kad im hrvatstvo treba ili za promociju, ili za njihovu zabludu, tada su im puna usta hrvatstva. Međutim, djelovati hrvatski rijetko kojem pođe za rukom. Osim navedenog primjera, za ilustraciju se može navesti jedna zanimljiva diskusija i glasovanje na kojoj je tim povodom diskutirao jedini "profesionalni Hrvat" u parlamentu. Puna su mu usta hrvatstva, ali kad treba djelovati hrvatski, tada i u njemu prevlada profiterstvo i stranačko hrvatstvo kao jedini argument za ili protiv.

Pokušao je oboriti kandidaturu jednog od dvoje Hrvata za Upravni odbor Kantonalne televizije, sučeljavajući dvoje istaknutih Hrvata (oboje su angažirani u HKD Napretku, Hrvatskom domu, Matici Hrvatskoj), upravo stranačko-profiterstvom argumentacijom. Umjesto da je u svojoj diskusiji isticao i zahtijevao da Hrvatima u toj javnoj i vrlo značajnoj ustanovi trebaju pripasti barem dva mjesta, od devet, koliko ih je birano, on je glasao i javno isticao samo svoga kandidata. Jedini argument, koji je istakao je bio da jedno od njih ne pripada HDZ stranci, iako je pokojni muž te osobe bio jedan od prvih poslanika HDZ stranke u tuzlanskoj općini, kad dotičnog "druga" nije bilo ni blizu!

Hrvati bi trebali (i ne samo Hrvati!) u prvom redu djelovati hrvatski, ma gdje bili i ma što radili. Moraju biti svjesni da samo u svom hrvatstvu implicite mogu razumjeti i druge

Grafički znak Matice Hrvatske

ljude u njihovim temeljnim nacionalnim odrednicama i vrijednostima. Tako će postići kudikamo više, i u političkom, i u kulturnom, i građanskom životu.

Takvo djelovanje je daleko od tzv. profesionalnog i stranačkog hrvatstva, koje je uvijek, ili sredstvo za manipulaciju sa drugima, ili sredstvo manipulacije samog pojedinca i grupe koja tako radi i djeluje.

Nažalost, kod nas je već odavno, i kod onih s lijeva, i kod onih s desna, vrlo često, hrvatstvo samo uteg na vagi da se dokopaju neke službe do koje nikada ne bi došli da nemaju i ovu činjenicu iza sebe (slična je situacija i kod predstavnika druga dva naroda, posebice gdje su u manjini). Tako je to bilo za vrijeme socijalizma, tako je to, nažalost i danas! Svojim vladanjem to potvrđuju i bivši komunisti, bili oni sada esdepeovci ili hadezeovci. Ovdje se očito radi o interesnom ekstremizmu (on bi se mogao nazvati i ekstremnim indiferentizmom iz

Znak HKD "Napredak"

koristoljublja), koji je isto tako opasan kao i svi drugi ekstremizmi.

Mnogi se na vlasti ponašaju po onoj devizi, mi smo dobili povjerenje naroda, pa se tim povjerenjem možemo koristiti kako god hoćemo, a narod nema šanse da se brže rješava svih onih koji ne rade onako kako je to narod želio kada ih je birao. To je najbolje pokazao prošli rat. Ni jedan od bivših jugoslavenskih naroda nije želio rat, ali su mu ga upravo izabrani predstavnici priredili. Sve u ime naroda i povjerenja što su ga dobili na tzv. slobodnim izborima!

Ako se i sa takvim ekstremizmom, (nacionalnim indiferentizmom, ili ekstremnim nacionalizmom) nastavi, vječno će se trovati onaj minimum dobrih odnosa i povjerenja, koji su nam potrebni za stabilniji bosanskohercegovački patriotizam i zajedništvo u različitosti. To će nas stalno držati na razini sukoba i nestabilnosti svake vrste. **Tu se radi, zapravo, u biti o lažnom građanstvu, koje nije ništa drugo nego određeno koristoljublje ili unitarizam.**

Matica hrvatska u Tuzli i 100. obljetnica HKD Napretka

U ovom tekstu, također, se želi skrenuti pažnju na oživljavanje rada **Matice hrvatske u Tuzli**. To je značajan potez koga su opet pokrenuli oni koji vjeruju da se ovdje u Bosni i Hercegovini može djelovati, i hrvatski, i bosanski.

Matica hrvatska je nezaobilazna kulturna ustanova za sve Hrvate u svijetu, njihove prijatelje i simpatizere. Zato pozivamo sve Hrvate i naše prijatelje da se učlane u Maticu hrvatsku i svojim radom potvrde svoju spremnost za suradnju, kao odanost hrvatsko-bosanskoj kulturi, i svoju opredijeljenost za Europu koja uključuje i ove činjenice.

Ovim činom se želi pokazati da mi nismo za neki svjetski i europski univerzalizam koji niječe razlike, nego za multikulturalnost i multietničnost, njegovanje posebnosti, kao garancije za pravu i ravnopravnu univerzalnost svih naroda i građana u Bosni i Hercegovini, Europi i čitavog svijeta.

Potrebno je u ovom broju istaknuti da je u tijeku neposredna priprava za **Stotu obljetnicu djelovanja Hrvatskog kulturnog društva Napredak**. Četnaestog srpnja ove godine je održana proširena sjednica Uprave Hrvatskog kulturnog društva Napredak u Vitezu, na kojoj je skoro čitav dnevni red bio posvećen programu proslave ove značajne obljetnice, koja će praktički započeti u siječnju 2002. godine u Mostaru, a završit će se u rujnu iste godine sa jednim većim okupljanjem svih Napretkovih podružnica u Sarajevu, naravno, s odgovarajućim programom kroz cijelu godinu, i u centrali, i u podružnicama.

Pridružimo se svim ovim ovoj proslavi tako značajnog jubileja HKD Napredak!

P. M.

Eck Spahich, tiksaški Hrvat podrijetlom iz Tuzle

BORAC ZA ISTINU

Piše Zdenko SABLJIĆ

Ugledni američki Hrvat Eck (Ekrem) Spahić jedan je od onih neznanih junaka koji je kroz dugo razdoblje vodio bitke i ratove za rušenje srbokomunističke vladavine. Tijekom domovinskog rata napisao je stotine pisama američkim senatorima, Kongresu, dvojici američkih predsjednika, svojim utjecajnim prijateljima i svima koji su na bilo koji način mogli pripomoći širenju istine o srpskoj agresiji u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, a na poseban način lobirao je za njihovo međunarodno priznanje

Nakon nesretnog djetinjstva, Ekrem Spahich stigao je u SAD i posvetio se izobrazbi. Godine 1965. završio je gimnaziju u gradu Dumasu u Teksasu, gdje je živio s ocem. Studij novinarstva i povijesti završio je na West Texas State University.

Dobrovoljno se, kao ratni dopisnik u čuvenoj 173. padobranskoj brigadi američke vojske, prijavio za služenje u Vijetnamu. Tijekom svog boravka u Vijetnamu njegove izvještaje o uspjesima i neuspjesima američke vojske čitala je cijela Amerika. Nekoliko puta odlikovan je visokim odlikovanjima za zasluge. Eck, se, nakon vijetnamske drame,

S vijetnamskog ratišta

preselio u grad Borger na sjeverozapadu savezne države Teksas, gdje je postao urednik najjačeg lokalnog lista Border News Herald.

Promicanje istine o Hrvatskoj i BiH

Oženio se bolničkom sestrom Helen koja se, isto tako zdušno uključila u njegove akcije potpore za stvaranje neovisnih država bivše Jugoslavije, a poglavito Hrvatske i Bosne i Hercegovine, koje je uvijek smatrao svojim zavičajem. Dobili su sina Michaela i kći Holly. Holly je još kao djevojčica, slušajući brige i

nacionalnim klubovima i crkvama. Djelatno se uključio, uz pomoć cijele obitelji i drugih Hrvata iz Teksasa i Amerike, u prikupljanje i slanje novca, hrane i medicinskih artikala u domovinu. Ponajviše ga je boljelo, kako sam kaže, "...to što je agresor uspio zavadići katolike i muslimane u Bosni".

Godine 1972. organizirao je Hrvatsko filatelističko društvo u Teksasu koje gotovo trideset godina okuplja preko 700 filatelista iz 32 države sa svih kontinenata. U okviru Društva pokrenuo je društveni časopis Trumbeter (Trubljač) koji, pored novosti iz filatelizma, uspješno promiče hrvatsku kulturu u svijetu.

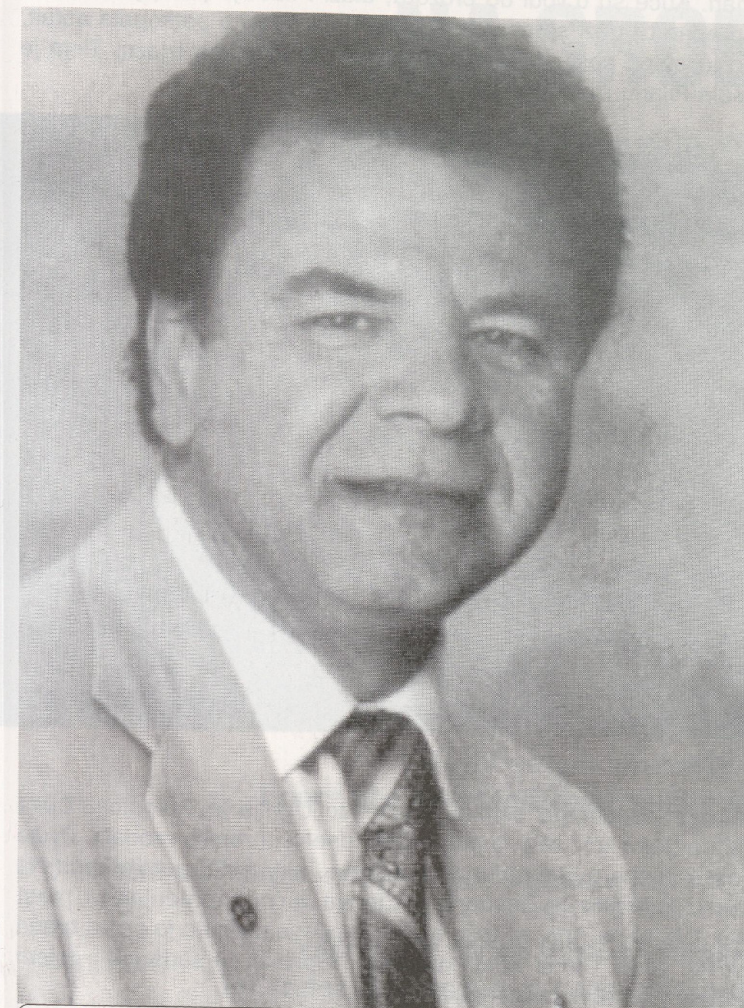
Priznanja nisu izostala

Svjedočenje o Spahiću kao čovjeku i domoljubu jednoglasno potvrđuju ugledni Hrvati iz Teksasa, kao što su: Martin Hrgović, jedan od vodećih svjetskih stručnjaka za liječenje raka, zatim Ratko Subotić, predsjednik ogranka Hrvatske bratske zajednice za Te-

Tragična priča Ekrema Ecka Spahicha, čiji prijevod donosimo, objavljena je u listu Amarillo Globe News, od 10. lipnja ove godine

BOLNA SJEĆANJA

Piše: Ekrem Spahich, Fritch, SAD

Ekrem Spahich

Kao tinejdžer u komunističkoj Jugoslaviji nikada nisam čuo za bleiburšku tragediju. Tek nakon emigracije u Ameriku 1960. g., čitao sam o njoj u člancima hrvatskih listova. S njom sam se upoznao i preko moga oca Muhameda, koji mi je rekao da smo on, moja majka i ja bili civilne izbjeglice među kolonama hrvatske vojske koja se povlačila iz hrvatske prijestolnice Zagreba, 6. svibnja 1945. g.

Tijekom posjete mome ocu u Dumasu 1981. g. zamolio sam ga da priča o svojim doživljajima u Drugome svjetskom ratu. Njegova sjećanja glavni su izvor ovog članka.

Od Tuzle do Zagreba

Moj, otac bio je policajac u Tuzli. Tri komunistička oficira uhitila su ga u našem obiteljskom domu, u jesen 1944. g. Bio je odveden u Gradinu, garnizon u predgrađu Tuzle, a nakon toga u Zvornik, na hrvatskoj strani rijeke Drine, pa onda uzvodno do Sokolca. Bio je zarobljenik tzv. Rumunjske brigade. Komunistička jedinica sastojala se od 300-400 ljudi, uglavnom Srba. Vojnici maršala Tita nadolazili su na prostor prema planinama istočno od Sarajeva.

Srbočetnici bi iz zasjede poubijali njemačke patrole, a onda rekli Nijemcima da su ih Titovi partizani ubili, kako bi mogli zatražiti oružje i opskrbu i boriti se protiv komunista i hrvatskih trupa. Nakon više od dva mjeseca, moj je otac pobjegao s još jednim zarobljenikom u Sarajevo. Odatle je vlakom putovao u Doboju, čekajući gotovo šest mjeseci priliku da se vrati u Tuzlu, koja je u to vrijeme bila pod okupacijom komunističkih snaga.

Tuzla je ostala u rukama komunista sve do rata za nezavisnost 1992. g. Dok je moj otac bio u Doboju, njemačke su se trupe povlačile. Do sredine travnja 1945. g. moja majka Fatima pobjegla je zajedno sa mnom iz Tuzle, koju su okupirali komunisti, i susrela se s mojim ocem u Doboju. Kada su komunističke snage krajem travnja navale na Doboju, moji su roditelji, zajedno sa tisućama hrvatskih civila i vojnika, otišli u Zagreb. Njihove obitelji i mnogobrojni drugi civili učinili su to isto.

Izgubljeni na Bleiburgu

Hrvatska Vlada u bijegu pred jugoslavenskim snagama (u kojima su dominirali Srbi) i Rusima, predala se Britancima u južnoaustrijskom pograničnom gradu Bleiburgu. Umjesto da ih zadrže u skladu sa ženevskom konvencijom, Britanci su, prema prijašnjem tajnom dogovoru s Titom, predali Hrvate Titovim snagama u Beliburgu 14.-15. svibnja 1945. g. i došlo je do masakra. Masovni egzodus sastojao se od oko 500.000 hrvatskih vojnika i civila, što Bleiburg čini jednom od najtežih tragedija u hrvatskoj povijesti. Po podacima skupljenim od komisije koju je hrvatska Vlada odredila da bi se ustanovio broj žrtava u Drugom svjetskom ratu i razdoblju odmah nakon njega, tijekom druge polovice svibnja 1945. g. Titove su trupe likvidirale tisuće hrvatskih vojnika i civila u Bleiburgu. Tisuće ostalih bilo je smaknuto u tucetima slovenskih i hrvatskih gradova. Mnogi su drugi nestali u "marševima smrti" od Bleiburga do raznih zatvorskih centara u

Jugoslaviji. Slovenija i Hrvatska, koje su 1991. g. objavile svoju nezavisnost, skupile su podatke o stratištima i masovnim grobnicama vojnika i civila ubijenih nakon Drugoga svjetskog rata. Prema podacima koje je skupila slovenska Udruga u demokraciji (Association on Democracy), samo u Sloveniji postoji više od 110 zabilježenih gubilišta i masovnih grobnica. U njima je pokopano oko 180.000 ljudi, uglavnom Hrvata, zajedno sa 40.000 Slovenaca.

U proljeće 1999. g. masovna grobnica otkrivena je blizu Tezna. Udruga u Demokraciji spominje tzv. Barbaški rov blizu Laškog kao drugo po veličini stratište u Sloveniji. Po njihovim podacima, 8.000 zarobljenika, uključujući žene i djecu, bilo je bačeno u 72 m duboku jamu napuštenog rudnika u svibnju 1945. g. Otvor tog rova bio je, u tri navrata, zatvoren cementom. Odred moga oca, koji je otprilike imao 100.000 ljudi, uglavnom vojnika, uz brojne civilne izbjeglice iz područja Hrvatske i Bosne koju su okupirali komunisti, bio je djelomice zarobljen u Sloveniji prije dolaska u Bleiburg.

Moji su roditelji, kao i mnogi drugi, pobjegli od komunista i nastavili svoj put. Nekoliko dana nakon, toga i moji su roditelji slučajno bili razdvojeni u Bleiburgu.

Tragedija ratnih izbjeglica

Kao četveromjesečno dijete bio sam ostavljen na brigu svome ocu, koji nije znao što bi sa mnom učinio. U nemogućnosti da mi pribavi čak i ono najosnovnije, morao me ostaviti kod jedne slovenske seljanke. Srećom, unutar dva dana, moj stric Zejhir Spahić, koji je služio u hrvatskoj konjici, prošao je kroz to slovensko selo blizu Bleiburga i prepoznao me. Slovenka me je predala njemu uz rukom pisanu poruku da me se vrati baki Nuri Spahić u Tuzli. Nakon razdvajanja od moje majke i mene, mog su oca još dvaput zarobili Titovi ljudi. Prvi put blizu Marburga, a onda u Trnišću. Pobjegao je iz zarobljeničkog logora zajedno s mladim domobranskim vojnikom, članom slovenske domobranske formacije.

Drugi put bio je uhićen u jednoj slovenskoj šumi i odveden u Maribor u jedan manji logor. Ovaj put pobjegao je s dvojicom "folcsdojčera", pripadnicima hrvatskih paravojnih postrojbi, njemačkog podrijetla. Nakon tog drugog bijega prijavio je boravak u malom austrijskom gradu Leibnitzu. "Izgledalo je to kao da je kraj svijeta", prisjećao se moj otac. Moji se roditelji nikada više nisu vidjeli. Ja sam se s ocem sreo 26. ožujka 1960. g. u zračnoj luci u Amarillu.

Umro je 1983. g. u 65. godini, a da nikada više nije vidio svoju rodnu Tuzlu. Nakon 1960. više nikada nisam vidio svoju majku. Ona je 1990. g. umrla u Tuzli, u 72. godini života. Prosrpskejugoslavenske vlasti nameću su 45 godina javne šutnje o bleiburškoj tragediji. Ali otkako su Hrvatska, Slovenija i Bosna 1991. i 1992. g. objavile svoju nezavisnost, otvorila su se vrata potrazi za povijesnom istinom, kako bi se bleiburške žrtve mogle dostojno častiti.

Prevela dr. Marina Škrobica
prof. Zlata Derossi

VODA ODNIJELA LJETINU

Ovogodišnje nevrijeme i posebno velika količina padavina na tuzlanskom području, uz neočekivano obilne poplave, događaju se, svjedoče iskustva, u dvadesetak godina. Ove od 18. lipnja su ne samo ponavljanje tog ciklusa, nego i snažna opomena ljudima i svim živim bićima, pristigla od Boga i prirode, da se ne mogu ponašati kako se ponašaju posljednjih desetak godina. Graditi što tko hoće i gdje hoće, kopati zemlju i rušiti šumu kako se kome prohtije, ne konzultirati građevinske i druge stručnjake gdje se može locirati kakav projekt, graditi uz putove i magistralne pravce ono što mu tu nije mjesto, prosijecati seoske putove kamo se kome prohtije, a ne održavati vodotoke, praviti ljudske domove u potocima i na obalama rijeka i rječica, a ne slutiti da će jednog dana doći voda, prolom oblaka, bujica, i sve to uništiti. Krivac za svojevrijetna ljudska ponašanja uvijek je vlast. I sada bi se, poslije katastrofalnih poplava u Tuzlanskoj županiji, ali i cijeloj Bosni, moglo reći da se Bog ili priroda "osvetila" onima koji su tako svojevrijetno radili i gradili poslije rata, kako bi došli pameti, i prestali tako raditi.

U tako, 19, 20, 21. lipnja imali smo vapaje za pomoć iz Tuzle, Lukavca, Banovića, Živinica, Srebrenika, Gradačca, Brčkog, Čelića, Rahaća, Kalesije. Dvadesetog lipnja mi smo bez naloga urednika obišli teško vodom ugrožena područja duž puta Tuzla - Orašje, do "Arizone". I evo što smo toga kritičnog dana perom i kamerom zabilježili.

Tuzla-Pinga

Iz Tuzle smo krenuli 20. lipnja u 8.00 sati. Prva i trajna prepreka za prolaz gradom bila je "Pinga". Policija s obje strane zapriječila prolaz. Idemo okolo. Ali i na ostalim ulicama je toliko vode da automobil poskakuje i pleše. Do Šićkog Broda bilo nam je teže voziti nego autocestom od Šićkog Broda do "Arizone". Mislimo, koliko se hvalila tuzlanska vlast da je uredila grad, a grasko ulice su kao seoska džada.

Pilana u koritu Tinje

Do Dubokog Potoka ne stajemo, iako je rijeka Tinja od Previla napravila veliku akumulaciju. U selu Tinja Bog je upozorio sve one koji su (divlja gradnja) sami određivali lokacije za kućne temelje. Ovdje je jako mnogo izbjeglica, a discipliniraniji nisu bili ni predratni stanari. Kuće su u vodi do prozora, ulazi i naselje potopljeno. Preko radio aparata traži se pomoć. Rijeka Tinja opasno potkopala asfalt. Imao je sinoć posla SFOR. U Dubokom Potoku, na izlazu, Tinja je zbrisala Pilanu izgrađenu još u ratu.

Špionica

Najviše napadnuto selo od Tuzle do Orašja je Špionica. Duga asfaltna traka kroz selo, a puno ljudi odselilo, i zemlju prodalo. Ovdje su nikle pilane, moteli, benzinske crpke, skladišta, auto-otpadi. Na izlazu iz Špionice je Rasadnik sadnoga voćnog materijala, i most ispod asfalta na Tinji, ali tako male propusne moći da je prava brana za velike vode. Otuda uvijek poplava u Špionici. A sada još i golem vodeni donos otpadaka, i začepjenja.

Motel Lovac-Orion

Ispred tunela Ormanica skretanje za nekada poznati Motel "Lovac", sada "Orion". Do motela se ne može jer je Tinja poplavila prijelaz i put. Ne može se ni do poznatog ribnjaka pastre i restorana ministra poljoprivrede Tome Babića.

Zapisao i snimio: M. BIKIĆ

SLIJEGANJE TERENA IZAZVANO POPLAVAMA UZROKOVALO KLIZIŠTE NA GROBLJU BORIĆ

Velike kiše što su se u lipnju obrušile na sjeveroistočnu Bosnu nisu napravile nevolje samo živim ljudima, nego ni vječna obitavališta pokojnika nisu ostavile da počivaju u miru.

Borić je groblje na kojemu se kopaju svi tuzlanski katolici, Hrvati, Talijani, Česi, Slovenci, Slovaci, Njemci i drugi narodi koji su svoj život (i smrt) iz različitih razloga vezali za Tuzlu. U drugom dijelu Borića pokapaju se muslimani, Bošnjaci, Albanci, Makedonci i drugi narodi koji u Tuzli imaju još nekoliko mezarja.

Prostor Borića vrlo je impresivan i nitko ne može proći Tuzlom, a da ne primijeti crno-bijele "mramorove" što se uzdižu ponad grada.

I svatko onaj tko zna Maka Dizdara, pjesnika naših neumrlih duša, sluša ovih dana njegove riječi o kiši:

**Trebalo bi opet naučiti
Da slušamo kako dažd pada pada
Trebalo bi se odkameniti
I poći bez osvrtnja kroz kapiju grada**

U strahu od poruke, osluškuje četvrtoga jahača:

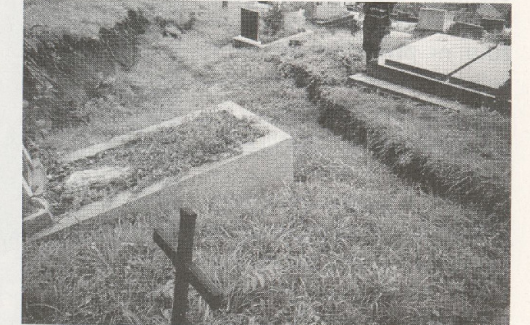
**Vrijeme je da se misli o vremenu
Jer trulež do besvijesti bazdi na smrtni gnjile
Vrijeme jest da se razmisli o vremenu
Jer velike vode na nas brode
Gle kako deru i žderu njine vilne sile
Vrijeme jest ubo da se zamisli u vremenu
Jer vjetar hitri vjetar zmajeviti
Na nas će hudo danas da poleti
Vrijeme je vatra jer neka sažga nas i satra
Vrijeme jest ubo da uđe se u ovo vrijeme
Jer vremena ima tako malo
I vremena neće više biti**

Preko pedeset posto grobova na Boriću je oštećeno i pred nama je ozbiljno pitanje: treba li se više na Boriću pokapati?

Pitanje je teško i nitko ga još glasno ne izgovara. Samo se opet, kao odgovor, nameću Dizdareve misli, misli koje je naš pjesnik "vidio" i "pročitao" na grobovima naših dalekih predaka:

**Ni život ni smrt ne pripada meni
Ja sam tek onaj koji je u sjeni
Onog što u vremenu se
Ovremeni**

M.P.

MEMORIJA O STRADANJU NE ŽIVI U KAMENU

"Volela bih da mogu da vam se izvinim, jer negde u mojim dokumentima piše da sam Srpkinja, ali kako da se izvinim u ime idiota sa kojima nemam veze" - poruka je koju smo našli na web-stranici Udruženja "Žene Srebrenice, a koju potpisuje izvjesna LENA

11. srpnja 1995. godine ostat će zabilježen i sve manje pamćen, kao datum tragičnog, ratnog, stradanja i egzodusa bošnjačkog naroda Srebrenice. Od tada do današnjeg dana uciviljene, povrijeđene, ojađene, osiromašene, ponižene žene, Bošnjakinje, koje su iz srebreničkog pakla izvukle živu glavu svakog jedanaestog u mjesecu, na ulicama Tuzle, mirnim i dostojanstvenim prosvjedima skrenu pozornost javnosti na svoj jad. S druge strane, ista ta javnost sve je ogлуšenija na bol majki srebreničkih sinova. Istodobno, oni koji su (ne)izravno odgovorni za ovaj pokolj ne pokazuju ni približno potrebnu volju da istina o Srebrenici izađe na vidjelo dana.

U Potočarima, lokaciji nadomak same Srebrenice, 11. srpnja ove godine, postavljen je kamen temeljac za izgradnju memorijalnog kompleksa koji bi, ako ikada bude podignut, trebao svjedočiti o zločinima, zločincima i stradalnicima. Međutim, i ovogodišnje postavljanje kamena temeljca još jednom je pokazalo da smo još isuviše daleko od stanja u kojem se žrtvama može odati počast i izmoliti molitva na miran i dostojanstven način. Samo zahvaljujući autoritetu, pritiscima i vojničkoj snazi međunarodnih mentora Bosne i Hercegovine, ceremonijal u Srebrenici je obavljen bez žrtava, ali i bez nazočnosti političkih dužnosnika Republike Srpske. Ova žrtva zaista treba posebno naglasiti, jer su Bošnjaci, toga dana u Potočarima, bili čuvani neviđenim policijskim snagama. S druge strane policijskih kordona - neljudi, krvožderi i zvijeri su pokazivali tri prsta, srednji prst lijeve ili desne ruke i preživjele Srebreničane i Srebreničanke vrijeđali razno-raznim pogrđnim povicima. Što je to tako ružno, krvoločno, netrpeljivo u glavama tih ljudi normalnom ljudskom umu nemoguće je dokučiti. Ostaje tek da se zabilježi da i šest godina poslije srebreničke tragedije u istoj toj Srebrenici ima ljudi koji bi radije klali i ubijali, nego što bi normalno, tolerantno i razumno, sa drugima i samo po vjeri drugačijima, živjeli.

Televizijsko gledateljstvo u Beogradu je istog, ovogodišnjeg, 11. srpnja u noćnim satima bilo u prigodi vidjeti, u programu RTV Srbije, britanski dokumentarni film "Krik iz groba". Jedna privatna televizija u Beogradu je, istoga datuma, prikazivala emisiju o utisku dana u kojoj se moglo čuti da, na oko sasvim normalni ljudi, pa čak i mlade žene, opravdavaju srebrenički zločin. Jesu li u pitanju zaludeni,

prevareni, medijsko-politički indoktrinirani ili zli ljudi to samo oni znaju - ako znaju.

Za razliku od zlikovaca i neljudi, ima i u Srebrenici i u Republici Srpskoj i u Beogradu i u cijeloj Srbiji onih koji su osuđivali i osuđuju svaki zločin, pa i zločine svojih političara i svoje vojske. Izdvajamo dio poruke koju je na web-stranici Udruženja "Žene Srebrenice" prosljedila izvjesna Lena.

"Meni je večeras pošla suza kada sam gledala i slušala priču o Srebrenici. Možda ćete me pitati gde mi je ta suza bila 1995. godine. Bila bi i tada tu i bilo bi ih mnogo više da je bilo načina da vest o užasu i boli stigne do mene...!"

Autorica Lena još poručuje da se srebrenički zločin ne smije zaboraviti i da to svjesni ljudi neće ni učiniti, a zatim dodaje: "Volela bih da mogu da vam se izvinim, jer negde u mojim dokumentima piše da sam Srpkinja, ali kako da se izvinim u ime idiota sa kojima nemam veze. Sve ono što osećate prema srpskoj vojsci sam i ja večeras osetila i tu nema potrebe da vas ubeđujem...! Da li se ipak mnogo pre delimo po osećaju nego po nacionalnosti? I da li je pode-la na ljude i zveri ipak mnogo starija od svih drugih podela?"

Zbog svih srebreničkih i ostalih žrtava ne smijemo se zadovoljiti polaganjem kamena temeljca niti bilo kakvim drugim obilježavanjima obljetnica tragedija. U sarajevskom dvotjedniku "Walter" Fatmir ALISPAHIĆ je napisao: "Memorija o stradanju ne živi u kamenju, već u glavama, a duh se obrazuje kulturnim i medijskim forsiranjem sistema društvenih vrijednosti".

Zbog svih srebreničkih i bosanskohercegovačkih stradalnika, ali i zbog živih, od istine ne smijemo bježati. Moramo joj, svako sa svoje strane, otvoreno, trezveno, razumno, realno i pošteno pogledati u oči. Pogledati, zločine osuditi i zločince kazniti, jer samo tako ćemo za sebe i svoje potomke objektivnu, a ne pobjedničku, povijest napisati.

Do pomirenja će, sa nama ili bez nas, kad' tad' doći, ali onima koji neće biti opterećeni svježim ratnim ranama i bolnim sjećanjima moramo ostaviti zabilježenu istinu i samo istinu.

N. J. IVANOVIĆ

LUKAVOST JE FREILAUFGU INTELIGENCIJE

U nedavnom razgovoru sa profesorom Ljubomirom AŽDAJČIĆEM, magistrom engleskog jezika i sudbenim tumačem za spomenuti strani jezik, ex-urednikom ove novine, ex-doministrom u Vladi TPK-a što se danas zove TK-a... čuo sam i zabilježio misao: "Lukavost je freilauf inteligencije." (Freilauf, njemačka riječ - slobodan trk; naprava, naročito na osovini bicikla s pomoću koje se pogonski točak može isključiti).

Kada malo bolje razmislim, uz preduvjet da razmišljanje nije opasan sport, profa Aždajić, zvani Aždahoglu, je u pravu.

On bi me na ovo priupitao: "A, kada ja nisam u pravu?"

IZUZEV

Iz krugova HDZ-a, Općinskoga odbora Tuzla i Županijskoga odbora Soli, često slušamo zamjerke, bivšoj i aktualnoj tuzlanskoj vlasti, da Hrvati nisu u mogućnosti ostvariti sva prava koja su im razno-raznim ustavima, zakonima, ugovorima i dogovorima zagarantirana. U tom paketu često se govorilo i to da u Tuzli prvi čovjek općine, grada, čaršije... nikada nije bio Hrvat.

To, da prvu fotelju Tuzle nikada u povijesti nije popunjavala hrvatska stražnjica, gola je istina. Teško da će se to desiti i u budućnosti!

Međutim, simptomatično je to da se "zamjerači" nikada nisu sjetili i podataka da, izuzev gospođe Emine ZAIMOVIĆ, ni dama nije bila na čelu ovoga centra, Tuzlanskog sreza, pa Okruga, pa Kantona.

A, muškarčine se ubiše od priča da su tolerantni, da su džentlmeni, da podržavaju jednakopravnost žena, da...!

SVOJI LJUDI ZA NEDAJBOŽE

Pričaše mi ljudi da se ni najminorijna usluga kod liječnika ne može dobiti bez "mitologije", odnosno bez podmićivanja. Kako nemam osobnih iskustava te vrste ne mogu reći da su u pravu, ali ni da su u krivu.

No, za jednu drugu tvrdnju imam kontra dokaze. Naime, često čujem tvrdnje da se ništa ne može postići bez svojih ljudi, a pod ovim "svojih" zadnjih godina se podrazumijevaju sunarodnici. Moja iskustva su sasvim drugačija. Kod desetak liječnika opće prakse i specijalista bošnjačke nacionalnosti imam izuzetan prijem, a kod Hrvata moram čekati na red kao i svi ostali smrtnici. Slažem se da je to pravedno, ali nije produktivno.

P. S. Časni izuzeci su medikusi Jozo ĐEREK i Srećko TUNJIĆ, te rentgen tehničar u zubnoj ambulanti tuzlanskog Doma zdravlja Zdeno CERIĆ, plemeniti Ceraj. No, kako još (ni)jesam za mirovinu, prva

Bilješka

POSADU TRAŽE, A BOGA MOLE DA GA NE NAĐU

Kako doći do posla. To je najčešća tema u ratu porušene i opustošene Bosne. Posla nema, posla ima. Tako se najčešće nadmudruju pesimisti i optimisti. Ja sam na strani onih koji kažu da posla ima, ali nema onih koji te poslove žele raditi i dobro zaraditi. Trgovinu i piljarenje unaprijed isključujem. To su poslovi od danas do sutra, i za one koji žele na jednostavan način osigurati egzistenciju.

Posla ima u selu i u poljoprivredi, tj. u proizvodnji hrane, ali se za njih nitko ne otima. Na takvim radovima najčešće stradaju kičma i leđa, valja se puno oznojiti i vode popiti. To što se nakon takvog radnog dana dobro spava ne uzima se kao prednost. Lakše se baviti preprodajom i od "individualnoga proizvođača" kupiti gotov proizvod, nego zemlju prevrtati i pogađati hoće li ove godine roditi.

Da su željeli imati manje nezaposlenih (među njima su i demobilizirani borci) narodne vlasti bi za certifikate prodali bar one državne šume i poljoprivredna dobra koja su katastarski i gruntovno čista. Certifikati i devizne knjižice zasigurno se ne bi tako jeftino prodavali pred zavodima za platni promet. A ljudi bi stekli neku imovinu, imali svoj grunt, i vraćali bi se tamo odakle ih je najviše došlo kao izbjeglice u siromašne gradske četvrti. Osim toga individualni poljoprivrednici koji se nisu odvajali od svoga stalnog posla i zanimanja danas nemaju dovoljno radne snage. Mladi se neće vraćati iz grada u selo, a neće ni oni što su našli neku egzistenciju u drugoj, susjednoj novonastaloj državi. Danas je, na primjer, dobar dan imao vlasnik teže na tuzlanskoj tržnici ako je zaradio pet do deset KM, dok je nadnica za poljoprivrednog radnika u selu 20 do 30 KM, plus tri dobro kalorična obroka. Ovu drugu vrstu radne snage daleko je teže osigurati.

dvojica mi (ni)jesu prijeko potrebna, a u zadnje vrijeme ni zubi me ne bole. Znači, ostaju mi za nedajbože!

AKTUALNA PRAVNA PRAKSA

Od prijatelja Safeta OKANOVIĆA, ODGAJATELJA u Kazneno-popravnom zavodu Tuzla, (čitaj) zatvoru, čuo sam tvrdnju da ima namjeru napraviti državu "OKANOVO" u rodnoj mu Miričini, u vlastitoj vikendici i omanjoj avliji.

S obzirom na to kako su nam na ovim prostorima nastajale i izgleda još će nastajati kojekakve kneževine i banovine, SAO-i i MAO-i, uprave i samouprave, ni spomenuti Sajin plan nije neostvariv.

Zanimljivo je, međutim, to što će država "OKANOVO" imati samo dva članka.

Članak No 1: "Safet je uvijek u pravu!"

Članak No 2: "Kada Safet nije u pravu, primjenjuje se članak No 1."

Očito, moj prijatelj Sajo dobro prepisuje aktualnu pravnu praksu.

ODGOVOR U PANJEVIMA

Novinar Zlatko DUKIĆ, zvanično je zasjeo u fotelju pomoćnika ministra za obrazovanje, znanost, kulturu i šport u Vladi Tuzlanskog kantona.

Prema nekim međustranačko-alijansnim dogovorima to mjesto je pripadalo Hrvatima. Ostaje nepoznato što nam je ovaj pomoćnik po nacionalnosti. Pokojnoj mu majci je ime Ana, a živome ocu Mustafa.

P. S. Možda dobijem odgovor prije zaključenja narednog broja "HG-a", a možda i u panjevima, kao demobilizirani ratnici lovu od "menadžmenta" Tuzlanskog kantona.

NENAMIRENI DUGOVI

Treća dekada lipnja 2001. godine obilježena je nezapamćenim kišama i poplavama, sa štetama od više desetina milijuna maraka u Tuzlanskom kantonu.

Big-bos dopisništva sarajevskih "Jutarnjih novina" iz Tuzle, Miroslav - Miro PETROVIĆ, je u reportaži o ovim nedaćama napisao: "No, ostat će pitanje: naplaćuje li nam majka priroda, s kamatama, neke nenamirene dugove za sva zla koja joj odvajkada činimo?"

Sličan komentar sam čuo i od kolege Mate BIKIĆA, umirovljenog novinara "Oslobodenja" i aktivnoga suradnika "Hrvatskog Glasnika". Pridružujem se stavovima starijih i pismenijih kolega, uz podsjećanje na ekološku poruku, da prirodu nismo naslijedili od predaka, nego pozajmili od potomaka.

Krivo(ogledao: Nikola J. IVANOVIĆ

MATO BIKIĆ

MOVENS TRAJANJA LIKOVNE KOLONIJE

Povodom druge po redu Likovne kolonije na Breškama, Okrugli stol održan 9. lipnja ove godine okupio je niz uvaženih pojedinaca s područja javnoga života kulture, religije, umjetnosti, politike i obrazovanja. Među posebno uvaženim sudionicima tako možemo istaknuti vikara franjevačke provincije i gvardijana fra Petra Matanovića, generalnog konzula RH u Tuzli g. Marka Štefanića, članicu Upravnog odbora HKD "Napredak" i profesoricu gđu Maricu Petrović, stručnu suradnicu u Općini Tuzla gđu Vedu Duračević, zatim tu su bili i prorektor za znanost na Tuzlanskom univerzitetu dr. Jasenko Karamahić, slikar i direktor Galerija portreta u Tuzli g. Čazim Sarajlić, predsjednik Udruženja likovnih umjetnika Tuzlanskog kantona i arhitekt, g. Mujo Grbić, i drugi.

Pojam "Okruglog stola" u debatom značenju, a na nekom od područja kulture, politike, umjetnosti, uvijek je bio simbol ravnopravnosti u položaju sudionika prema predmetu rasprave i podrazumijeva "stavljanje u zagradu" svih položaja, statusa, privilegija - koja inače, pojedinci, s pravom mogu (iako i ne moraju) uživati u društvu - a kao jedino mjerilo priznaju snagu argumenata i demokratski odnos spram sugovornika. Kao odjek šire kritičke javnosti ove zajednice u tom smislu posebno je važno mjesto ovoga okruglog stola.

Sadržajno gledano, međutim, ovaj okrugli stol je trebao prema svojim mogućnostima ispitati i pretresti umjetničke, kulturološke i organizacijske momente ovogodišnje Likovne kolonije, da bi se došlo do zaključaka o kvalitetama i nedostacima netom završene kolonije, te prijedloga i uputa o pomacima prema kojima se dalje treba kretati ova kolonija.

Voditelj ovogodišnjeg okruglog stola bio je novinar g. Nikola Ivanović. Teme oko kojih se diskusija najviše koncentrirala bile su organizacijska i financijska pitanja, postojanje još dviju kolonija s područja Tuzlanskog kantona, te posebno pitanja programskog koncepta Likovne kolonije na Breškama, kao i likovnih kolonija u Kantonu i BH uopće.

I ove godine Likovna kolonija - Breške 2001. je ugostila značajan broj stvaralaca

s područja likovne umjetnosti iz Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske i iz Mađarske. Bili su tu: Jadranka Marić, Enisa Pilavdžić, Fuad Kasumović, Đuro Šarkić, Đuro Šarkić-mlađi, Marina Trogrlić, Ivona Matković, Tatjana Rukavina, Branimir David Kusik, Marko Živković, Vladimir Pandžić, Nada Dobnik i Željko Pešić.

Sudionici okruglog stola I

Izbjeći poslovičnu praksu - "Budi dobar, ali ne u našem selu"

O Likovnoj koloniji - Breške 2001., njenom utemeljenju, namjerama organizatora, teškoćama s kojima su se susretali, motivacijama i sl. sudionicima se najprije obratio fra Petar MATANOVIĆ, najzaslužniji i najodgovorniji osoba za postojanje ove slikarske kolonije. Više prigodno i nimalo ne skrivajući zadovoljstvo održavanjem likovne kolonije i ove godine, posebno je naglasio samo neke od motiva koji su doveli do njenog nastanka, kao što je to bila npr., ljepota brežakačke crkvice, te starost osnovne škole u Breškama. Pred kraj ovog skupa on se kritički usprotivio nekim stavovima koji su se na njemu čuli.

Nakon toga za riječ se javio g. Čazim SARAJLIĆ, "aktivni promatrač" kako se izvolio izraziti sam o sebi. U uvodu najprije nije zaboravio spomenuti najstariju slikarsku koloniju u BH - "Počitelj", kao i neke druge, a zatim se vrlo pohvalno izrazio o likovnoj koloniji u Breškama kao "primjeru kako treba raditi" i da ona ima svoju "kulturnu egzistenciju". Djelomice polemično onda je primijetio kako na koloniju ne bi trebalo pozivati slikare koji su već bili njeni sudionici. Posebno je

sugerirao poželjnost poziva onim slikarima koji su se već potvrdili, a potječu iz ovoga kraja, navodeći za primjer slikara Jerkovića i to zato da bi se izbjegla - kako je duhovito primijetio - poslovično loša praksa a prema onoj "budi dobar, ali ne u našem selu".

Likovna kolonija na Breškama trebala bi se izgrađivati na ideji "kompleksne neklasične kolonije" - pomalo filozofski nesmotreno i decirano je iznio svoj stav.

Uz to, predložio je i da se jedne godine uputi poziv apsolutnim likovne akademije na sudjelovanje u radu kolonije i da bi se to zgodno moglo povezati s održavanjem ljetnoga univerziteta u Tuzli.

Za riječ se potom javio likovni kritičar g. Aleksandar ADAMOVIĆ. U nešto širem uvodu rekao je da je u bivšoj Jugoslaviji u jednom periodu došlo do prave poplave likovnih kolonija, te je o najstarijoj u Počitelju ustvrdio, kritički

možda suviše strogo, da sve što je nastalo od slika na toj koloniji nema neku naročitu umjetničku vrijednost (a da istinski slikarska djela obično nastaju izvan takvih kolonija). Također, je iznio stav, zapravo bojazan, s kojom se i pisac ovog prikaza i osvrta u potpunosti slaže - bojazan, naime, da se organiziranju ove kolonije ne pristupi na birokratiziran način, a posebno glede toga kojim slikarima se upućuju pozivi na sudjelovanje u koloniji. Valjda se bojazan odnosila na opasnost zaborava na plemenite i istinske vrijednosti slikarstva, koje su a, prema mom sudu sad - (i molim, neka mi bude oprošteno ova sloboda nadovezivanja) - glavni MOVENS svake likovne kolonije, njenog rasta u slikarskom umijeću i posebno TRAJANJU u širem kulturnom miljeu ovih prostora. No, gospodin je zapravo dao naslutiti da misli i nešto šire od toga, naime, na uopće lošu birokratsku klimu prilikom organiziranja bilo kakvih društvenih događanja i manifestacija u BiH.

Založivši se, dakle, prije svega za jasne i razrađene projekte likovnih kolonija, on je tako na kraju konceptualno još općenitije zamislio eventualnu mogućnost, da se kolonija na Husinu tematski bavi npr., etnološkim odumiranjem Husina, kolonija u

Srebreniku spomeničkom baštinom a kolonija u Breškama, ekologijom.

Izvan franjevačkoga okruženja hrvatska kultura u Tuzli nema puno šansi

U daljem tijeku diskusije ovog okruglog stola, gđa Marica PETROVIĆ je, pozdravivši sudionike, smatrala izričito potrebnim da naglasi kako hrvatska kultura ovih prostora nema "puno šansi" izvan okvira franjevačke provincije "Bosne Srebrene", i da bi spram toga u osnovi političkog europskog projekta regionalne suradnje trebalo zadržati određeni "odmak". Jasno i određeno se založila za multumjetnički pristup Likovnoj koloniji na Breškama. Uz to je rekla, kako za likovnu koloniju u gradu i općini Tuzla nema prirodno prikladnijeg prostora i, lijepo dometnula da su, od drugih, davno već "Breške mnogo ranije odabrane" (asocirajući na austrougarski period). Spomenula je, također, najavu tuzlanskog načelnika o utemeljenju nove likovne kolonije.

O konceptualnim pitanjima kolonije između ostalog govorio je i g. Mujo GRBIĆ koji se pohvalno izrazio o koloniji na Breškama rekavši, kako je ona na sjajnom tragu da dođe do svog koncepta, te da, kao dio šire manifestacije Tuzlanskog ljeta, značajno utječe i na tu manifestaciju. No, o koloniji Marić se izjasnio negativno, da joj nedostaje koncept jer, da samo "druženje"

likovnih stvaralaca ne može biti osnovom jednoga likovnog događanja.

Riječ u diskusiji uzeo je zatim i autor ovog prikaza, doduše na poziv voditelja Okruglog stola. Pošto sam pažljivo bilježio bitne naglaske iz istupa pojedinih sudionika prije svega iz konstruktivnih razloga kao potencijalni sugovornik okruglog stola (ali i kao novinar Hrvatskog Glasnika) ja sam se najprije osvrnuo na akcente iz govora prethodnika nastojeći, također potcrtati, baš kao i svi oni, isto to, naime, važnost nastojanja i rada na izgradnji programatskog slikarsko-kulturološkog koncepta ovoga slikarskog događanja - a, kao ključ čitave likovne kolonije naglasio sam taj slikarski, stvaralački žar, koji plemenito širi ljubav i ljepotu oko sebe na bliži, kao i širi auditorij.

U opetovanom sudjelovanju slikara nema ništa loše

Nakon ponovljenog sudjelovanja istih sugovornika ili kraćih osvrta drugih sudionika ovog okruglog stola, na ovogodišnju likovnu koloniju, na kraju se još jednom osvrnuo fra Petar MATANOVIĆ. Dodirnuvši se riječi i stavova mnogih sudionika u svom očito

zaključnom obraćanju, možda je posebno vrijedan isticanja stav, da on ne vidi ništa loše u tome da pojedini slikari opetovano sudjeluju u radu ove kolonije na Breškama, kao i to, da on nikako ne bi bio sklon potcjenjivanju vrijednosti slikarskih djela koja nastaju na likovnim kolonijama uopće, a na likovnim kolonijama u Breškama, napose.

O likovnoj koloniji na Breškama diskutiralo se, također, sa aspekta njene organizacije i financiranja. Na ovaj aspekt kolonije posebno se osvrnuo dr. Jasenko KARAMEHIĆ istaknuvši vrijednost jednog od konceptualnih elemenata kolonije na Breškama, naime, njeno poticanje regionalne suradnje Dunav - Drava - Sava jer - nastavio je dalje - bez dobrih, takvih i sličnih europskih projekata o suradnji, nije moguće doći ni do kvalitetne financijske potpore. Na tu temu i gđa Veda DURAKOVIĆ je, također, dodala obećavši da

Husinu. Do sada je održano 8 likovnih kolonija i na njima je ukupno učestvovalo oko 80' umjetnika. Imala je goste i iz Engleske, a ove godine doći će i neki slikari iz Rusije.

Likovnoj koloniji u Srebreniku službenog naziva "Otvoreni grad umjetnosti", govorio je g. Senahid BULJUBAŠIĆ, slikar i direktor LKC - Srebrenik. Upoznao je nazočne, također, o njenom osnivanju uz staru srednjovjekovnu utvrdi još 1977. godine, te da je uvijek prate i druge vrste umjetničkih događanja, a da je s tih susreta na likovnim kolonijama nastala jedna vrijedna likovna zbirka umjetničkih slika.

Summa summarum

Nije na nama da danas procjenjujemo koliko je ovogodišnja Likovna kolonija - Breške 2001. zaista bila vrijedan doprinos,

prije svega, likovnoj umjetnosti, ali i širem događanju u kulturi. Pravi i potpuni vrijednosni sud o ovim događajima moći će donijeti tek neko buduće vrijeme s određene vremenske distance, te kritički i stručni sud povjesničara umjetnosti i kulturologa najrazličitijih profila.

Ali ono što već danas možemo jeste, da izrazimo svoje dojmove i procjene nekih aspekata ovogodišnje likovne kolonije koji su već danas prezentni, kao i

Sudionici okruglog stola II

ni dalje neće izostajati financijska potpora općine Tuzla likovnoj koloniji na Breškama.

I, o mnogo čemu drugom je bilo riječi za ovim okruglim stolom i u povodu Likovne kolonije - Breške 2001. Tako su se, između ostaloga, mnogi sudionici (jer se voditelj g. Nikola IVANOVIĆ u jednom trenutku požalio na medijsko praćenje ove kolonije) izjašnjavali i o tome, ali uglavnom pozitivno; dok je g. Štefanić npr. nazočne samo pozdravio. Isto tako gđ PETROVIĆ se nije sviđala riječ "kolonija" u izrazu "Likovna kolonija", ona bi je rado zamijenila nekom drugom, boljom. I tako dalje.

No, osim što je na ovom okruglom stolu bilo riječi o likovnoj koloniji na Breškama, dosta se čulo i o druge dvije likovne kolonije koje se održavaju na području našeg Tuzlanskog kantona. To je privatna likovna kolonija koju organizira obitelj Marić na Husinu, te likovna kolonija u Srebreniku. Gđa Enisa PILAVDŽIĆ govorila je o Likovnoj koloniji na

Breške kao slikarski motiv

da se programatski konceptualno ili idejno odredimo spram ovogodišnje, prošle, kao i budućih likovnih kolonija na lijepim Breškama. A u tom smislu mislim da je ovaj Okrugli stol svoju zadaću i očekivanja ispunio.

Na kraju krajeva, ovaj okrugli stol na temu Likovne kolonije - Breške 2001. godine zatvorio je voditelj okruglog stola g. Ivanović s riječima i nadom da će sama rasprava, te različiti prijedlozi i sugestije koji su se čuli biti od pomoći i koristi onima koji će najizraavnije raditi na organiziranju likovne kolonije na Breškama već iduće godine.

Romeo KNEŽEVIĆ

POSTAVLJEN TEMELJNI KAMEN PLEHANSKOG SAMOSTANA

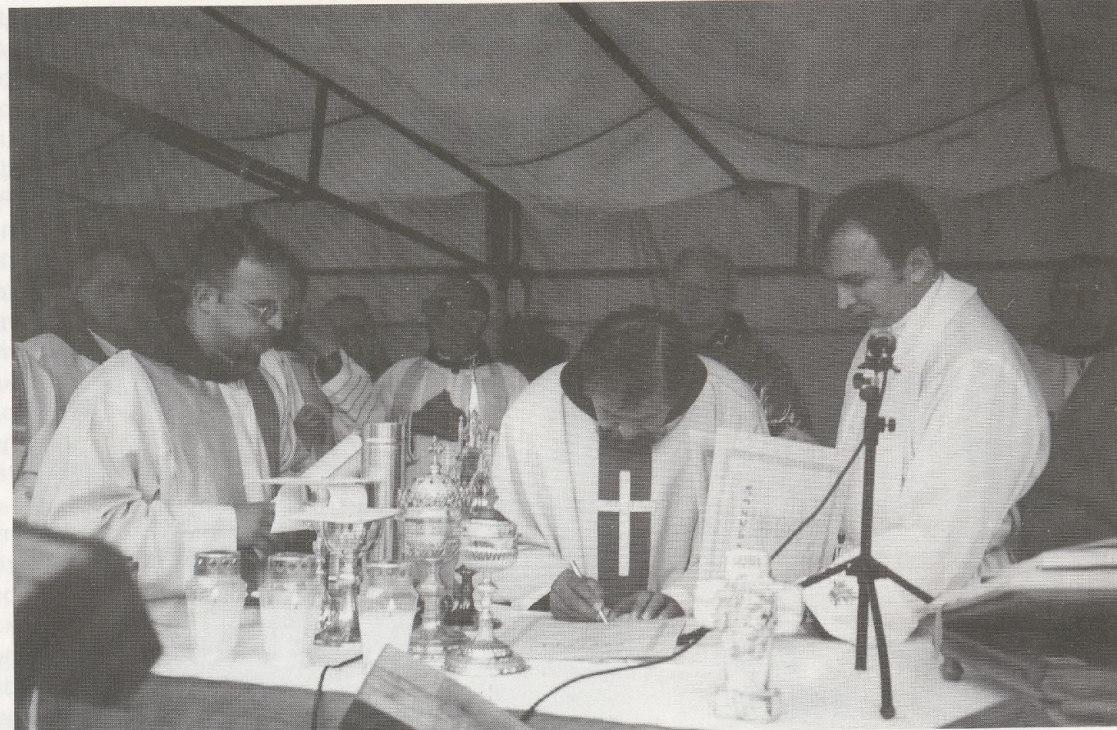
Ne znam šta naša, plehanska djeca sada znaju o svome kraju i tradiciji, ali sam sigurna da je to malo i nedovoljno, kao što sam sigurna da je teško naći način da ih se za Plehan animira i kvalitetno im se, organizirano ponudi neka potvrda naših kakvih-takvih korijena. Znam da nismo "rod izabrani", ali vjerujem da nas jedna eksplozija, pa ma koliko ubojitih tona imala snagu, ne smije potpuno izbrisati, kao da nas nikada nije ni bilo.

Ove je godine, 23. lipnja, "u'či svetog lve", postavljen temeljni kamen novoga plehanske crkve sv. Marka. I dok svi kameni, svih crkava uz samostane po Bosni srebrenoj, pet godina poslije ovoga rata stoje na svojim mjestima, plehanski kamen - mučenik tek započinje svoj križni put.

Izvan plehanskoga područja i kruga ljudi koji su prijatelji bosanskih franjevaca, čak i bosansko stanovništvo, malo zna o Plehanu. Kad i upućen čovjek razmisli zašto je tome tako, nije mu lako naći odgovor. Pogotovo što su svi drugi naši samostani naglašeno prisutniji u javnosti, pokazujući, još odavno, a osobito danas, svoje tradicionalne vrijednosti.

Kada je, 2. srpnja 1992. srpska vojska, s dvije tone eksploziva srušila Plehan, kulturno središte zapadnoga dijela Bosanske posavine, šanse Plehana izgledale su potpuno uništene, a njegovi protjerani ljudi obezglavljeni. Danas se mogu susresti po čitavom svijetu (bez pretjerivanja!), a u najvećem broju u Hrvatskoj i to blizu svojih kuća, u Slavonskome Brodu.

Ne znam šta naša, plehanska djeca sada znaju o svome kraju i tradiciji, ali sam sigurna da je to malo i nedovoljno, kao što sam sigurna da je teško naći način da ih se za Plehan animira i kvalitetno im se, organizirano ponudi neka potvrda naših kakvih-takvih korijena. Znam da nismo "rod izabrani", ali vjerujem da nas jedna eksplozija, pa ma koliko ubojitih tona imala snagu, ne smije potpuno izbrisati, kao da nas nikada nije ni bilo.

Fra Ivan potpisuje povelju za temeljni kamen crkve na Plehanu

Ni svi nesporazumi oko toga kakav treba izgledati novi plehanski crkva i samostan, ni sve povrijeđene sujete onih koji misle da

samostan, ne smiju zaustavljati proces obnove ovoga značajnoga središta Zapadne posavine. U svijetu ima dosta primjera da su ostali spomenici, a ljudi nema, a isto tako i primjera da ljudi oživljavaju svoje stare prostore pa čak i već odumrle jezike! To je mukotrpan i spor proces, ali nije jedinstven i vrijedno je uzeti ga za uzor.

Pišući o bečkoj izložbi sakralnih djela "PLEHAN - PONOVO RAĐANJE", (Beč, 1994.), fra Andrija Zirdum je u časopisu Bosna franciscana ohrabrio:

Međutim, čim su umjetnici prijatelji plehanskog samostana (...) saznali kako je samostan srušen, javili su se s novim likovnim priložima. Tako su nastala nova sakralna djela i skice koje će jednom biti izvedene na Plehanu ili u područnim franjevačkim crkvama.

O bogatoj, djelomice spašenoj plehanskoj likovnoj zbirici koja je također, u toj prigodi, izložena u Beču (Josip Bifel, Krno Bošnjak, Mirko Čurić, Ivo Dulčić, Zdenko Grčić, Želimir Janeš, Josip Vasilije Jordan, Ksenija Kantoci, Ljubo Lah, Franjo Likar, Ivan Lovrenčić, Josip Marinović, Omer Mujadžić, Pavo Perić, Josip Poljan, Zlatko Prica, Nikola Reiser, Frano Šimunović, Ivica Šiško, Slavko Šohaj, Zlatko Šulentić i Šime Vulas), isti autor piše:

Ravnateljica galerije Palais Palfi, gđa Renata Zachhalmel, likovni kritičar, dvaput mi je kazala kako je iznenađena kvalitetom djela, kako među njima nema slabih, te kako je

Srušeni samostan i crkva na Plehanu

baš oni imaju pravo najviše voljeti i razumjeti Plehan, ni mudrovanja mnogih, često i zainteresiranih, kako treba prvo vratiti ljude i sagraditi im kuće, pa tek onda podići crkvu i

izložba obogaćenje za njihovu Galeriju i bečku likovnu ponudu uopće.

Na tom, za Plehan značajnom pokazivanju svijetu vlastitih vrijednosti u godini u kojoj se još nije nazirao kraj rata, u ime franjevaca s Plehana govorio je fra Ivan Čurić:

Kada je bilo više slobode - makar i u komunističkom političkom sustavu - franjevci nisu organizirali političke skupove, niti nosili zastave, niti izvikivali parole, nego su svoj hrvatski puk kulturno uzdizali, svoje crkve ukrašavali pravim umjetničkim vrijednostima, na misnim slavljinama trudili se govoriti lijepim hrvatskim jezikom, a pripremali su za svoj puk i kvalitetne kršćanske knjige.

Ipak, i pored svjesna nastojanja da iskreno poštujemo druge kulture i religije, i pored svjesna nastojanja da nikoga ničim ne provociramo, nismo imali sreće.

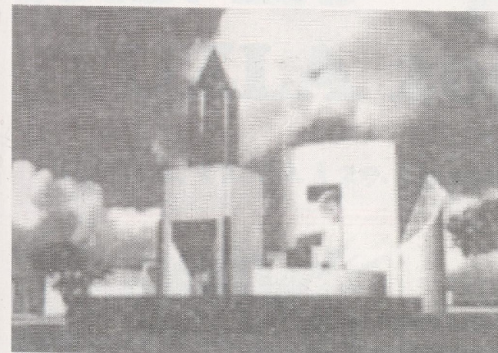
Sada već svi znaju Ivana Čurića, aktualnoga gvardijana plehanskog.

Neki vrte glavom diveći se njegovoj energiji i izboru načina života, neki vrte sumnjajući u smisao njegove "avanture", jedni ga proglašavaju čudakom, drugi, koji ga poznaju, kažu "k'o Čurkan", neki mu pomažu, neki odmažu, ali više nitko nije ravnodušan. Glave se vrte i okreću, fra Ivan Čurić skreće pozornost na Plehan!

On, Andrićev franjevac "bosanskog formata", epska pojava s brkovima za koje narodni pjesnik hiperbolično kaže:

*U zubima drži nešto crno
Kolik' janje od pola godine!*

Glavan i glasan, ove godine je, vidno

Zlatko Ugljen, Crkva Sv. Marka na Plehanu (projekt)

potresen, dočekao neočekivan broj gostiju, ljude dobre volje i one koji to nisu, one koji su, kao i on, bili sretni i potreseni i one koji su podozrivo došli potvrditi svoje sumnje. Bivše i sadašnje političke prveke zlosretnih bosanskih Hrvata koji nisu kadri sjediti za istim stolom, ali su barem bili na istom, plehanskome crkvištu.

Među uglednim gostima bio je i akademik g. Zlatko Ugljen koji je tvorac nove vizije samostana koja je usklađena s umjetničkim i duhovnim potrebama ljudi XXI. stoljeća. Kada bude gotov, Plehan će biti, uočljivi simbol naše neuništivosti što će se isticati i biti zapažen u niski bisera-samostana, oko vrata ljepotice Bosne.

Blagoslivljajući temeljni kamen, uzoriti gospodin, naš kardinal, dugo je govorio sve one misli i poruke što nam ih odgovorno i optimistično ponavlja svih ovih teških godina, na svim našim skupovima. Svaka ta misao, svaki put ima izvornu snagu, kao da je prvi

Kardinal potpisuje povelju za temeljni kamen crkve na Plehanu

put izgovorena, ona povređuje ranu i podiže pognutu glavu. Mi smo ih naučili kao molitve. Poput litanija, mistično zvuče riječi: *budite svoji na svome, oživite ognjišta, vratite se domu, vjerujte Bogu!*

Padala je neprijatna kiša. Put za Plehan nije ohrabrivao goste. Vidjelo se da tamo ne prolaze putnici - namjernici. Osim brojnih policajaca koji su, umjesto osjećaja sigurnosti, u srce unosili tjeskobu, strah i prisjećanje na ružna iskustva s ovakvih susreta, nisu se mogli vidjeti novi stanovnici ovih okupiranih i opustošenih krajeva (Ako ih ima, gdje su, ako ih nema, zašto je onda, učinjeno ovo veliko zlo?)

Kolo je igralo. Pjevalo se i muški i ženski i svatovski i "zavodilo". Ljudi su se prepoznavali i raspiivali jedni za druge. Tamo negdje izvan ovoga prostora oni su svoji i ne daju na se. Povrijeđeni i izigrani, gubitnici u ovoj nečasnoj preraspodjeli prostora, nisu ušutkani i zaustavljeni. Vidi se na curama i snašama da ima i novih i starih narodnih nošnji. Zbilja, kada su izbjegli, neki su od njih ponijeli svoje stare nošnje koje su već dugo stajale "skalupljene". Sada ih kiša pometa, ali se ne daju. Kriska ih stoji!

Kada smo, polazeći iz Tuzle, pozvali jednoga mladog brata da pade s nama na Plehan i uzveliča nam radost, šaleći se, dogovorio je: Šta ću vam ja, možete vi i sami, isti ste k'o Hercegovci!

To je valjda trebao biti kompliment, a možda i nije!

Ako je plehanski kraj i sačuvao neke prepoznatljive vrijednosti iz južnih krajeva odakle je nekada naseljen, to je možda gordost, radinost i samosvijest, ali, proteklo je mnogo vode Bosnom i Neretvom od kako smo došli. Danas je plehanski čovjek i plehanski kraj dozvolio da o njemu, u njegovo ime odlučuje drugi. Ne misli uvijek svojom glavom. Malodušan je i nije lukav, a lukavstvo je vrlo važno za opstanak u ovom vremenu, među Hrvatima.

Malo je među Plehancima snage i tvrdoglavosti, borbenosti i vjere što je ima fratarska duša fra Ivanova, ali se njegova snaga širi i plehanskim brdima odjekuje njegova pjesma.

Nek se osuši desnica moja, nek se jezik za nepce zalijepi, ako te ikada ja zaboravim, Jeruzaleme!

Marica PETROVIĆ

Jozefina Dautbegović

DAN KAD JE SAMOSTAN S PLEHANA SELIO NA NEBESA

*Dan je bio blag kažu očevici
kad se bijeli oblak digao prema nebu
Prvo se sav križni put
ne svojom voljom vinuo k nebesima
Na začelju je Isus po običaju
sam nosio svoj križ
Gospa je sa sedam žalosti
prekrila oči
S ljljanom u zubima sveti Anto je tražio
zaboravljenog
iza teških vrata krstionice
mladog Boga
Sveti Marko je odbio iseliti se
on je patron a u svakom događaju
moraju postojati svjedoci
radi vjerodostojnosti priče
Mozaik iza glavnog oltara na kom su
milošću autora prikazani utemeljitelji
samostana
razgradio se u tisuće raznobojnih
kamičaka
Svaki je u ćeliji ponio svijest o tome
čak i ako autor preživi nikad se neće
naći
za istim stolom
na slici
Kad je samostan s Plehana selio na
nebesa
ostavio je klekalo za one
koji se na vrijeme pokaju*

MLADA MISA fra Marka Lovrića na Breškama

Breške su u vrijeme poraća izašle iz anonimnosti. U ovoj župi u samo nekoliko godina, političke predstavnike, svećenika, pjevače i Božji narod. Markovi nećaci (dvoje djece) sa

Okupljeni vjernici na mladoj misi

dogodilo se dosta značajnoga. Samo da spomenem neke: Đakonsko ređenje, dvije Međunarodne likovne kolonije, dekanski euharistijski kongres i mnogo još toga lijepoga kao i ovogodišnja Mlada misa - fra Marka Lovrića, koji je dijete ove župe. Želim pripomenuti da je, eto nadam se, pomalo Božjom milošću stiglo vrijeme obilatije žetve. Ujaci (franjevci) su u svojoj dugoj i časnoj povijesti, usprkos svim poteškoćama ovdje, u ovim krajevima uspješno obrađivali Božji vinograd.

Na Mladomisničkoj promociji, našega Marka, mislim da bi trebalo istaknuti sljedeće: Dobri naš vjernički narod se odazvao u velikom broju, čime je po ne znam koji put pokazao uske vezanosti ovoga puka uz franjeve i franjevačke ideale. Služiti Bogu i ostat sa svojim pukom, ma kakve prilike bile.

Riječi blagoslova koje su izgovorili roditelji našeg mladomisnika oca Blaža i majke Ljube snažno su prodirale do svakoga srca. "Sine, ponosim se tobom" Nemoj iznevjeriti svoju Crkvu i svoj narod", ili riječi majke: "...ja sam te rodila, Bog te je meni dao, a ja te predajem našoj Crkvi..." To nisu bile obične riječi, koje su izmamile brojne suze, nego to su bile riječi duboke vjere jakog upozorenja.

Na početku misnog slavlja mjesni župnik fra Blažen Lipovac, na poseban način ozdravio je Mladomisnika, njegove kumove fra Jozu Bošnjakovića i Leona Valentu, te provincijskog vikara i tuzlanskog gvardijana fra Petra Matanovića, predstavnike SFOR-a, društveno

dvije vrlo lijepe recitacije pozdravili su svoga striku, odnosno ujku. Propovjednik fra Dominko Batinić je u kvalitetnoj propovijedi predstavio Crkvi to što je Mlada misa, što je to svećenik

Gosti na mladomisničkom slavlju

i, kao kroz odškrinuta vrata, pokazao mladomisnika što ga sve čeka na Božjoj njivi. Izrekao je i riječi ohrabrenja. "...nisi sam! mi tvoj subrača smo s tobom, Bog će te pomagati..."

Sve je dalje teklo u ugodnom religioznom ozračju kroz prinošenje darova uz glazbenu kulisu koju je učinili framina grupa "Tau" iz Tolise koju znalački vodi fra Joso Oršolić.

Na kraju euharistijskog slavlja uzeo je riječ, custos Provincije i tuzlanski gvardijan fra Petar Matanović. Fra Petar je napomenuo na prethodno, prošlo i sadašnje, na značaj povjerenja u Božju snagu i prepoznavanja Njegove ljubavi prema čovjeku.

Nakon župnih priopćenja župnik je još jednom sve pozdravio i pozvao na gozbu

Posebno pripremljen mladomisnički stol

ljubavi, koju su priredili mladomisnikovi roditelji, prijatelji i župna zajednica na Breškama. Osamsto mjesta koliko je bilo pripremljeno bila su i popunjena. Uz vodstvo fra Božidara Blaževića, bilo je pozitivnih govora, lijepih želja, Božidarovih dosjetki, obilnoga ića i pića začinenoga pjesmom i igrom. Bilo je svima lijepo! Osjetio sam da su u ova teška vremena, ljudi, makar na nekoliko sati, opet bili sretni, zadovoljni. Slavilo se do kasno u noć uz nesebično zalaganje onih koji su svoj dan darovali našem fra Marku. To su vrijedni mladići, djevojke, muževi i žene koji su nas zaista dobro gostili!

Fra B. Lipovac

DANI PETROVA U OKVIRU TUZLANSKOGA LJETA

DRUŠTVO "HRVATSKI DOM"
TUZLA

LJETO
u Tuzli
2001

ŠESTA SMOTRA
DANI SVETOG
PETRA I
PAVLA
TUZLA 2001.

TUZLA, 27. 28. i 29. lipnja 2001. godine

SRIJEDA, 27. LIPNJA

U prostorima Tuzlanskoga narodnog pozorišta, bilo je nekoliko svečanosti.

Prvo je otvorena izložba slikarskih ostvarenja sa Međunarodne likovne kolonije Breške 2001. Govorio je dr. Miroslav Petrović, predsjednik Napretka u čijoj je organizaciji Kolonija organizirana. Napomenuo je teške nevolje koje su zadesile naše područje i snagu duha koja je u ovakvim prilikama potrebna. Zatim je o koloniji i značenju likovnih susreta umjetnika i Brežaka te o približavanju umjetnosti ljudima

Tamburaši i vokalna skupina Hrvatskog doma

Šesta smotra DANI SVETOGA PETRA I PAVLA, Tuzla 2001. u organizaciji Društva Hrvatski dom ove godine nije imala sjaj prethodnih godina.

Teška gospodarstvena situacija u našem kantonu nužno se osjeća i u kulturnim zbivanjima što se ove godine upriličuju u okviru TUZLANSKOGA LJETA. Velike poplave i pojave brojnih klizišta ovoga ljeta, ozbiljno su dovele u pitanje i elementarni opstanak mnogih tuzlanskih obitelji pa svako veće slavlje i svetkovanje prelazi mjeru dobrog ukusa. Tako se desilo da ni jedno kulturno društvo iz tuzlanskih mjesnih zajednica koje su svaki put redovito sudjelovale na smotrama folkloru u Danima Petrova, nije ove godine imalo nastup.

Svečanosti su počele još 3. - 9. lipnja Međunarodnom likovnom kolonijom Breške 2001. o kojoj je Glasnik donosi reportažu, a nastavljene su, 27. predstavljanjem knjige fra Petra Anđelovića, Vjerni Bogu vjerni Bosni te Obnoviteljskom skupštinom Ogranka Matice Hrvatske, Tuzla 28. lipnja. Završene su na blagdan sv. Petra i Pavla, 29. lipnja.

Otvaranje izložbe započelo je pjevanjem crkvenog zbora

izvan urbanih prostora govorila gđa Marica Petrović. Gosti izložbe bili su svi umjetnici koji su slikali na brežakoj koloniji. Pozdravio ih je i otvorio izložbu fra Petar Anđelović,

gvardijan sa Bistrika iz Sarajeva. Dragi gost svim Tuzlacima, došao je u prigodi predstavljanja svoje knjige naslovljene Vjerni Bogu vjerni Bosni. Pjevao je Crkveni zbor naše župe.

Knjigu su predstavili g. Željko Ivanković, književnik i g. Slavko Šantić, novinar i tajnik Nezavisnoga kluba 99. Program je vodila gđa Marica Petrović, a sudjelovali su tamburaši KD Napredak, Mješovita vokalna skupina Hrvatskoga doma i učenici KŠC.

G. Ivanković je rekao: Ova knjiga, zajedno s prethodnom fra Petra Anđelovića, svjedočenje je iz samoga središta franjevačke borbe za Boga, Bosnu i dostojanstvo čovjeka u njoj, za vlastiti identitet, za "naše ime i prezime", kako je to jednom fra Petar inventivno, metaforički imenovao.

G. Šantić dugo je govorio o ličnosti fra Petrovoj, o svom susretu s njim kao čovjekom i fratrom s kojim se bez problema nalazi i prepoznaje u svom traženju istine. Njegovo svjedočenje ateizma, na kojemu je na trenutke inzistirao, nije smetnja fra Petru i njemu sličnim ljudima da rade na istom poslu, na dobrobit Bosne i svih ljudi.

Fra Petar je u Tuzli među svojim. To se osjeća u svakom njegovu obraćanju Tuzlacima. Završna riječ, kao i uvijek, bila je riječ fra Petra Matanovića, ovaj put diskretnoga promatrača svoga dobro uigranoga tima koji je godinama stvarao i sada zadovoljan, domaćinski ubire plodove svoga rada.

Večer je završila u prostorijama Hrvatskoga doma, gdje su se, uobičajeno, družili ljudi, prijatelji Hrvatskoga doma, napretka i svi oni koji su se te večeri našli među nama kao gosti.

ČETVRTAK, 28. LIPNJA

Obnoviteljska skupština Ogranka Matice Hrvatske održana je u prostorijama Hrvatskoga doma.

Predstavljanje knjige "Vjerni Bogu, vjerni Bosni", praćeno monologom Katarine Kosace

Obnoviteljska skupština ogranka MH u Tuzli

G. Stjepan Sučić pozdravlja skupštinu

U toj prigodi upriličena je izložba knjiga Matice hrvatske, među kojima su bile i knjige što ih je tuzlansko-me Ogranku s posebnom posvetom darivao veliki hrvatski pjesnik Dragutin Tadijanović. Bila su tu i najstarija Matična izdanja iz knjižnice Hrvatskoga doma i privatne knjižnice gđe Petrović.

Nakon Skupštine izložbu je otvorio g. Stjepan Sučić potpredsjednik Matice hrvatske iz Zagreba.

U svom govoru, prilikom obraćanja Skupštini i čestitke izabranoj predsjednici Ogranka Matice hrvatske u Tuzli, gđi Marici Petrović, g. Sučić je podsjetio na vrijeme u kojem je djelovala Matica među Tuzlacima svih vjera i nacija. Istaknuo je njezinu multikulturalnost i značenje postojanja Matice u jednome kraju kakav je tuzlanski. Govorio je radosti svih matičnih ogranka što se i Tuzla ponovno pribraja u to časno društvo od posebne važnosti za kulturni razvitak Hrvatskoga naroda.

U pismu što ga je svaki član dobio od g. Josipa Bratulića predsjednika MH iz Zagreba napisano je i:

Matica hrvatska napose se uspješno razvija u Bosni i Hercegovini. Emancipacija narodne i kulturne samosvijesti među tamošnjim Hrvatima našla je u Matičnoj tradiciji i programu prepoznatljiv duh tolerancije i odgovornosti za vlastite mogućnosti. Unatoč teškim prilikama i preprekama koje podrazumijevaju strpljenje, matični su članovi u ograncima i pojedin-

ačno ozbiljan i utjecajan čimbenik izgradnje modernog društva u sredinama koje konstituira.

Osim g. Sučića, gosti Skupštine bili su i predsjednik Ogranka MH iz Orašja g. Vidan Janjić, te predsjednici HSS, NHI i HDZ.

PETAK, 29. LIPANJ

Tri dana prije Petrova u Tuzlanskoj župnoj crkvi održavane su duhovne vježbe. Predvodio ih je vlč. Đuro Zrakić, umirovljeni svećenik-književnik iz Zagreba. Govorio je o potrebi ljubavi među ljudima u ovom vremenu u kojem izgleda da zlo i mržnja dominiraju.

Na Petrovo, vlč. Zrakić predvodio je svečanu misu u Crkvenom dvorištu koje je za tu priliku posebno prilagođeno.

Poslije mise nije bilo povorke gradom nego se na improviziranoj tribini defilirale plesne skupine HKUD "Ognjišta" iz Lug-Brankovića, Napredak iz Kreševa, HKD iz Zovika, vokalno-instrumentalna skupina iz Doknja i Napretkovi tamburaši.

Misa na Petrovo u crkvenom dvorištu

I na ovoj skromnoj svečanosti podijeljene su nagrade za najljepše narodne nošnje. Voditelj programa, g. Zvonko Bosankić, prigodno se obratio Zaštitniku župe:

Sveti Petre, molim Te k'o brata Ne daj Tuzli ostati bez Hrvata, a gvardijana je zamolio: Gvardijane, Ti se moli Bogu Da ja bolje zapjevati mogu! Kada se sve završilo zapadala je

strašna kiša. Izgledalo je kao da je čekala da se svečanost završi, kako ne bi pokvarila vedrinu dana u kojem se na tradicionalan način proslavlja patron grada Tuzle.

Marica PETROVIĆ

Kolo iz Lug-Brankovića

Izvorni oktet iz Kreševa

Sviraci iz Doknja

Pjevačka grupa iz Zovika

Tamburaši HKD Napredak

Najmlađi sudionici proslave Petrova

ŽUPA DRIJENČA PROSLAVILA SVOJ PATRON

Sv. Anto u Drijenči

I ove godine župa Drijenča je proslavila svoga zaštitnika Svetoga Antu Padovanskog. Uz koncelebraciju susjednih župnika franjevac i fra Mate Oršolić iz Zovika, misu je služio fra Ivo Pavić iz Tuzlanske župe. Propovjednik je pozvao vjernike da uzvrate nesebičnu ljubav Kristu, poput Svetoga Ante Padovanskog. Na misi su bili i predstavnici pojedinih političkih stranaka i Udruga poginulih u Domovinskom ratu, Ivo Andrić-Lužanski, Mijo Krešić, Zvonimir Oroš, Viktorin Jurić-Paša i drugi. Oni su nakon Svete mise i opijela koje je pred spomenikom poginulim bojovnicima predmolio župnik fra Marko Kobaš, položili vijence uz himnu Lijepa naša, koju je odsvirao tamburaški sastav HKD Napredak Tuzla. Nakon toga sudionicima slavlja se obratio predsjednik županijskog odbora HDZ Soli, gospodin Mijo Krešić i odao zahvalnost poginulima.

Na kraju misnoga slavlja, župnik fra Marko je na poseban način potakao vjernike da nadahnute riječi propovjednika i misni blagoslov ponesu svojim kućama i da im molitve zagovorniku, Svetom Anti budu uslišane.

Bilo je lijepo i veselo za ručkom što ga je priredio župnik fra Marko za braću svećenike, pjevače, tamburaše i spomenute predstavnike stranki i Udruga.

PATRON ŽUPE U LUKAVCU

Župa Svetoga Ante u Lukavcu, 13. lipnja proslavila je svoga nebeskog zaštitnika. Vjernici su već od 9 sati počeli sa starom pobožnošću obilaska crkve, uz moljenje krunice i ljubljenje slike Svetoga Ante Padovanskog.

Misno slavlje, uz koncelebraciju sedam svećenika, predvodio je vlč. Jozo Batinić, župnik na Morančanima. Iako se u tuzlanskom kraju Sveti Anto proslavlja na četiri mjesta, ipak, bio je velik broj vjernika, jer je Sveti Anto miljenik bosanskoga puka. Nadahnuta propovijed don Jozice Batinić, mnoge je potakla na razmišljanje i utvrdila u pobožnosti velikom Svecu.

Župnik vlč. Pero Ilkić na početku Svete mise je pozdravio okupljene vjernike i braću svećenike, te izrazio radost što su se okupili u očekivanom broju.

Patron Župe u Lukavcu

PROSLAVA SVETOGA IVANA KRSTITELJA U ŽIVINICAMA

Živinice - sv. Ivo u Živinicama

U Živinicama je 24. lipnja slavljen Sveti Ivan Krstitelj, patron župe.

Misno slavlje uz koncelebraciju braće svećenika okolnih župa i u nazočnosti oko petstotina vjernika, predvodio je vlč. prof. dr. Marko Josipović, kanonik Vrhbosanske nadbiskupije. Na početku misnoga slavlja vjernike je pozdravio župnik i dekan preč. Šimo Janjić, izrazio zadovoljstvo i zahvalnost velikom broju vjernika, gostima iz njegove prve župe, Oštra Luka, crkvenom zboru Svetoga Petra i Pavla iz Tuzle i udruzi Hrvatska žena - Živnice.

Lijepo je bilo gledati rijeku vjernika kako s krunicom u rukama obilaze oko crkve i usrdno se mole pred kipom Svetoga Ivana Krstitelja.

Propovjednik, prof. dr. Marko Josipović u propovijedi je pozvao vjernike da, poput patrona Svetoga Ivana Krstitelja, pripreme u svojim srcima put za dolazak spasitelja Isusa Krista.

ZVONKO BOSANKIĆ

CRKVENI ZBOR U SARAJEVU NA BISTRIKU

Svečano za Svetoga Antu u Sarajevu

Bog je ljubav. Pjevati s ljubavlju, je posebno nadahnuće. Tko pjeva Dragome Bogu, dva puta moli, a kad pjevate s posebnim nadahnućem, s velikom ljubavlju, pjesma sve govori. Ona moli i zahvaljuje.

Tako su pjevali u crkvi sv. Ante na Bistriku u Sarajevu pjevači Mješovitog crkvenog zbora iz Tuzle, pod ravanjem prof. Evice Cerić, a u pratnji Zrinke Andrejaš, koji su na poziv ex provincijala fra Petra Anđelovića uveličali

Tuzlanski crkveni zbor sa Apostolskim nuncijem Giuseppeom Leanzom

misno slavlje i proslavili dan sv. Ante Padovanskog. Euharistijsko slavlje je predvodio papski nuncij mons. Giuseppe Leanza, uz koncelebraciju gvardijana iz Sarajeva i Tuzle fra

Petra Anđelovića i fra Petra Matanovića te velikog broja svećenika. Molitve, pjesme i svećenika nikada nije previše.

Marica VIKIĆ

SVETA POTVRDA U ŽABLJAKU U USORI

Dana 10. lipnja podijeljen je sakrament sv. Krizme u Žabljaku, a djelatelj je bio msgr. Giuseppe Leanza, apost. nuncij u BiH. Od župljana i župnika rado je prihvaćen i primljen. Lijepa mu je dobrodošlica pripremljena u nedjelju 10. lipnja u 9,00 sati. Djeca obučena posebno u svečane, ukrasne nošnje, dočekala su gosp. Nuncija, bacajući latice cvijeća na auto. Krizmanika, koji su solidno pripremljeni, bilo je 38.

Potvrda je podijeljena za vrijeme sv. mise u 11,00 sati. Oko 700 vjernika je bilo na sv. misi. Sve se odvijalo lijepo, bez imalo uznemirenosti i napetosti. Župnik Ravlić, naglasio je radost da je baš nuncij došao podijeliti darove Duha svetog (na ovu dužnost došao iz susjedne zemlje Italije, sa kojom je župa Žabljak već duže vremena povezana, preko caritasa Crema u provinciji Cremoni). Uz Nuncija, bio je dekan Vrhbosanske katoličke bogoslovije u Sarajevu g. dr. Marko Josipović.

Vič. Ivan RAVLIĆ

Sveta Potvrda u Žabljaku u Usori

JEZIČNI SAVJETI

VJENČANJE: TKO SE OŽENIO, TKO SE UDAO

U hrvatskom standardnom, književnom jeziku dosta se jasno izražavaju bračne relacije. U narodnim govorima te se relacije iskazuju drugačije, pa neke ljude to zbunjuje.

Muškarac se može *oženiti* - glagol *oženiti se* znači, rečeno pojednostavljeno, 'steći ženu'.

Žena se može *udati* - glagol *udati se* znači, udomiti se, steći dom.

Muškarac i žena mogu se *vjenčati*. U tom glagolu vidi se nekad sveta i veoma stara veza s vijencem - sjetimo se da mladenka može nositi vijenac od kuće u crkvu, a ima i drugih običaja za bračno vezivanje muškarca i žene. (Također, oni se mogu i uzeti - mogu *uzeti jedno drugo*).

Vjenčanjem to dvoje postaje *muž i žena*, ili, što zvuči nekako službenije, *suprug i supruga*. Također jako službeno zvuči kada se kaže da je netko *stupio u brak*.

U hrvatskim narodnim govorima može se za vjenčavanje reći i drugačijim riječima: na primjer, žena može *zamužiti* - to je jedan veoma star sklop riječi, koji također ima svoje usporednice i u drugim slavenskim jezicima.

U nekim se narodnim govorima za cijelo *vjenčanje* može reći da je *ženidba*, pa se i za muškarca i za ženu kaže da su se *oženili*.

No opet ističem: u hrvatskom standardnom, književnom jeziku muškarac i žena *vjenčaju se*, muškarac se *oženi*, a žena se *uda*.

Nije pravilno reći, ON nju ženi, On ju je oženio, nego On se njome ženi, On se njome oženio!

(A. G.)

LILANJE U DOKNJU

Društvo "Hrvatski dom" Tuzla je starim pučkim običajem lilanja u ogranku Dokanj 19. srpnja završilo manifestaciju Ljeto u Tuzli 2001.

Lilanje je veoma star narodni običaj koji se održava uoči blagdana svetog Ilije - Proroka i zaštitnika Bosne. Običaj je u okolini Tuzle popularan i najviše mu se raduju mlađi naraštaji. Skoro u svim selima Orašju, Doknju, Husinu, Ljubačama, Grabovici, Križanima, Lipnici, Dragunji, Breškama, Bistarcu, Brgulama, Čanićima i drugim selima i zaseocima organiziraju se sijela uz pjesmu, kolo i lilanje. U ovim krajevima lile s prave od suhe kore trešnje koja gori kao baklja, a djeca trče po proplancima i viču: lila, lila uoči ilina i dobrih godini bila. Da se od davnina slavi uspomena na svetog Iliju svjedoči i brdo iznad Tuzle, koji se zove Ilinčica.

Taj običaj lilanja, paljena lila vjerojatno potiče od uspomene na proroka Iliju čiji je

Dokanjski domaćini za sinijom

Bog Jahve potvrdio i dokazao da je on jedini Bog kome se treba moliti pred očima mnogo-božaca čije su vatre ostale neupaljene, jer su se molili krivim bogovima.

Domaćin proslave je s ogrankom udruge Hrvatska žena, sve dobro organizirao. Bilo je tu igara koje su skoro otišle u zaborav:

bacanje kamena s ramena, skok udalj iz mjesta i navlačenje konopca. Imalo se što i vidjeti. Na izložbi je pokazano staro pokućstvo i alatke kojima su se služili naši stari kao što su sinija, tronožac, trlica, preslica, prakljača, peka, bešika, dubak, načve, ibrik, grebeni, pegla na žar, varjača, čanak, žrvanj, avan i dr.

Domaćin je pripremio za natjecatelje skromne nagrade, a za ostale goste okrepu uz čašicu pića i meze. Pravo sijelo poput onoga kojeg su u svoje vrijeme organizirali naši pradjedovi i prabake.

Kada bi bilo dobre volje i vrijednih domaćina i drugi ogranci tuzlanskoga kraja imali bi što pokazati.

Zvonko Bosankić

FOTO ALBUM

VLADIMIR NAZOR U RAKINOM BRDU

Početkom srpnja 1943. godine, hrvatski pjesnik Vladimir Nazor izvjesno vrijeme boravio je u okolini Tuzle

Malo tko iz Tuzle i okolice imao je priliku da osobno upozna velikoga hrvatskog pjesnika Vladimira Nazora. To se posrećilo jednom borcu iz Drugoga svjetskog rata, iz Birča. Živko Mitrić, borac 2. bataljuna birčanske partizanske brigade, za koga sumnjamo da je danas živ, pričao nam je davne 1977. godine, kako je kraće vrijeme u kući njegovog oca Maksima, u selu Rakino Brdo, petnaestak kilometara od Tuzle, na padinama gore Bišine, boravio i predahnuo pjesnik i partizan Vladimir Nazor.

Naša kamera je početkom srpnja 1977. godine na kući Maksima Mitrića zabilježila skoro nečitak tekst na komadiću iverice:

- U ovoj kući su (na slici) 1942. godine pa do završetka rata boravile jedinice i štabovi NOB-a, a 1943. godine, na prolazu za Majevicu, boravio je nekoliko dana veliki hrvatski pjesnik Vladimir Nazor.

U Zapisima iz NOR-a Rodoljub Čolaković je ostavio vječni trag o Nazorovom boravku i proputovanju kroz tuzlanski kraj. Tamo piše:

Žarko Mitrić pred kućom u kojoj je obitavao Nazor

- Cio dan proveo sam u Rakinom Brdu pripremajući se da predem na Majevicu, da tamo prevedem Vladimira Nazora, i da ga smjestim na odmor i oporavak, kako sam obećao i drugu Titu i njemu. Sa nama će poći oko 300 rekonvalescenata i ranjenika, a pratit će nas dva bataljuna Prve vojvođanske brigade koje vodi politički komesar Glavnog štaba za Vojvodinu Slobodan Bajić - Paja.

I tako. Bio je početak toplog ljeta 1943. godine. Partizani desetkovani na Sutjesci, i u probojima preko Istočne Bosne, gladni i iscrpljeni, probijali su se za Srednju Bosnu. Bio je tu i Vrhovni štab na čelu sa svojim vrhovnikom Josipom Brozom Titom. Na tom teškom i nesigurnom putu borci, među kojima je bio i veliki poeta Nazor, našli su se u brdima, selima i gorama u okolini Šekovića i Kladnja. Vrhovni štab od sebe nije odvajao Nazora. Nije dopuštao da on bude doveden u iskušenje, nebrigu, da bude gladan i bolstan. Sve ratne golgote je stojički podnosio, i sve to u svoje bilješke unosio.

Tito je, po dolasku s Vrhovnim štabom u Kladanj (bio jedno vrijeme u kladanjskoj spilji, pećini), dao pristanak da se Nazor izvjesno vrijeme odmori, povrati zdravlje i kondiciju, odmakne od siromašnoga i neizvjesnog vojničkog kazana. Tako je pala odluka da se Rodoljub Čolaković pobrine da ga smjesti na sigurno negdje u Semberiji. Ali, trebalo je preći dobro kontroliranu prometnicu Tuzla - Zvornik, gdje su stalno patrolirali Nijemci i njihovi suradnici. To nije išlo tako jednostavno, pa je Vladimiru Nazoru nađeno skrovište u Birču, u selu Rakino Brdo, u trošnoj, ali toploj kući Mitrića. Obveza partizanskih suradnika bila je dobro čuvati tajnu tko se u kući skriva, i osigurati zdravu i svježnu hranu,

mlijeko, meso, tople napitke. Rakino Brdo bilo je u to vrijeme seoce sa šezdesetak kuća i domaćinstava, u blizini Kalesije, tu gdje je u tijeku rata bio i mali partizanski aerodrom. Iz ovog sela, kada je lijep dana, dobro se vidjela zelena i valovita Majevica. U selu je situaciju kontrolirala jedna partizanska četa. Ali, ni najodanijim borcima nije bilo poznato tko je taj čičica koji obituje u kući Mitrića.

- Ja sam zapamtio da se među borcima spominjalo Titovo ime, ali ga nitko nije mogao vidjeti. A da je u kući bio Nazor saznao sam tek kasnije, kada je napustio selo. Lik Nazora dobro sam zapamtio. Po bradici i karakterističnom šeširu, što sam kasnije vidio na slikama. Nazor je među nama boravio tri-četiri dana, ali je ipak upoznao naš kraj, jer je bilo ljeta, moglo se prošetati, izvan kuće i zidova boraviti, s ljudima kontaktirati, što je za ovog pjesnika bilo veoma važno, pričao nam je davne 1977. godine mještatin i borac Žarko Mitrić.

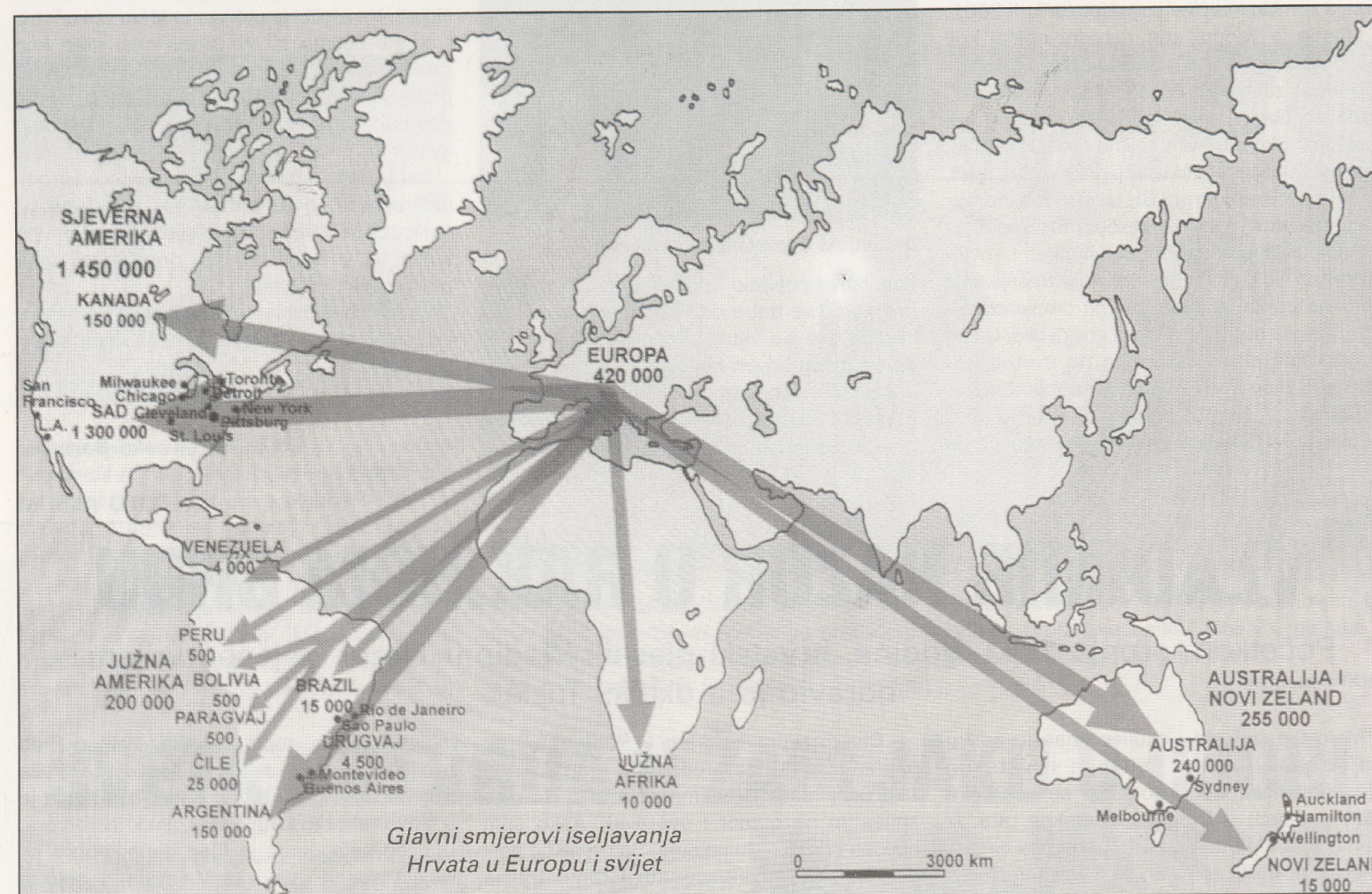
I onda je došla noć, kažu da je to mogao biti 8. srpanj 1943. godine kada je došao pokret za Vladimira Nazora. Odveden je u pravcu Šekovića, jer se preko puta na Majevicu nije moglo. Nazor je imao konjica na kojem je putovao sa partizanima. Tada je imao oko 70 godina, a pristupio je pokretu za borbu protiv fašista. Bio je suučesnik i 4. i 5. ofenzive, "preplivao" je i Neretvu i Sutjesku. Za takvog borca svi su govorili da je jako hrabar. Nije se odvajao od Vrhovnog štaba, jer je samo to bila garancija da će se borci o njemu stalno brinuti.

U ratnim zapisima ostalo je zabilježeno da se Nazor nije bojao smrti. On se bojao samo sramote.

Snimio i zapisao: MATO BIKIĆ

SUSRET U PETRČANIMA

Priredila Marica Petrović

Ono što je najznačajnije kao iskustvo sa ovakvih seminara je susret. Iskustvo susreta s kolegom iste ili slične naobrazbe koji radi u drugačijim uvjetima, u drugačijem kulturološkom i političkom okruženju, do te mjere proširuje vlastito iskustvo, da se to ne da porediti ni s jednim drugim poznatim oblikom edukacije za učitelje.

Mi iz Bosne i Hercegovine bili smo prvi put na ovakvom seminaru. Naše znanje o Hrvatima izvan Hrvatske bilo je knjiško ili smo, eventualno, znali neku šokačku ili bunjevačku popularniju pjesmu. Na tome se manje-više sve završavalo. A oni drugi o nama su, uglavnom znali preko naših izbjeglica koje su potražile utočište u svim krajevima svijeta pa i u područjima gdje žive Hrvati, izvan Hrvatske.

U Petrčanima, kraj Zadra, od 1. - 15. srpnja, Uprava za međunarodnu prosvjetnu suradnju (odjel za školovanje u inozemstvu), Republike Hrvatske organizirala je Seminar na koji su bili pozvani i prosvjetni radnici Katoličkih školskih centara iz BiH.

Na seminaru je sudjelovalo stotinjak stručnjaka iz oblasti prosvjete i kulture: iz Austrije, Mađarske, Rumunjske, SR Jugoslavije (Vojvodina), Italije (Molize), Švedske i F BiH. Ra-

nijih godina bilo je sudionika iz Slovačke, Bugarske i sa Kosova (Janjevački Hrvati).

Ciljevi ovih tradicionalnih susreta bili su:

- usavršiti znanje iz hrvatskoga jezika, povijesti i zemljopisa te hrvatske kulturne baštine;
- usavršiti metodičko znanje s obzirom na posebnost nastave situacije;
- pomoći pri razvijanju pravilnoga usmenoga i pisanoga izražavanja uzevši u obzir posebnosti jezika u određenim sredinama;

- potaknuti kreativnost nastavnika u multikulturalnim sredinama

- potaknuti nastavnike na razmjenu iskustava i pomoći im pri rješavanju konkretne nastavne problematike itd.

Ministarstvo prosvjete i sporta odredilo je okvirne teme radionica i osiguralo stručnjake različitih obrazovnih područja (hrvatski jezik/pravopis, pravogovor, gramatika, izražavanje, dječja književnost, glazbena kultura, dramska umjetnost, povijest, zemljopis i kulturna baština).

Radionice su se održavale svakoga dana od 8.30 do 13.00 sati, te poslije slobodnih aktivnosti, glazbena radionica od 18.00 do 20.00. Ova je radionica ponekad radila i poslije večere, od 21.00 do 23.00 sata.

Ono što je najznačajnije kao iskustvo sa ovakvih seminara je susret. Iskustvo susreta s kolegom iste ili slične naobrazbe koji radi u drugačijim uvjetima, u drugačijem kulturološkom i političkom okruženju, do te mjere proširuje vlastito iskustvo, da se to ne da porediti ni s jednim drugim poznatim oblikom edukacije za učitelje.

Mi iz Bosne i Hercegovine bili smo prvi put na ovakvom seminaru. Naše znanje o Hrvatima izvan Hrvatske bilo je knjiško ili smo, eventualno, znali neku šokačku ili bunjevačku popularniju pjesmu. Na tome se manje-više sve završavalo. A oni drugi o nama su, uglavnom znali preko naših izbjeglica koje su

potražile utočište u svim krajevima svijeta pa i u područjima gdje žive Hrvati, izvan Hrvatske.

Hrvatski Glasnik će ukratko predstaviti značajnije skupine Hrvata koji ne žive u Hrvatskoj, a, već ranije pisali smo o Hrvatima iz Mađarske, predstavljajući njihove novine koje imaju isto ime kao i tuzlanski časopis.

nstadt). Danas gradišćanski Hrvati ne žive samo u Austriji. Propašću Austro-Ugarske i oni su podijeljeni u Mađarsku, Slovačku i Češku (posve su asimilirani u Moravskoj).

Ovi Hrvati koji su se selili u pravcu sjeverozapada bili su uglavnom seljačkoga podrijetla i nisu poznavali jezik svojih novih susjeda.

Središte naselja Filež u Gradišću, kotar Gornja Pulja

Mnogi europski narodi su u prošlosti bili prisiljeni iseljivati iz svojih domovina, a Hrvati su među onima koji su bili najbrojniji.

Jednu skupinu Hrvata izvan Hrvatske čine oni koji nisu nikamo selili, koji su autohtoni na svojim područjima. To su bosanskohercegovački, bokokotorski i srijemski (SR Jugoslavija) Hrvati. Samo su u BiH Hrvati priznati kao konstitutivni narod, a ostali su manjina s još uvijek nepriznatim nacionalnim pravima.

Iseljivale su cijele društvene zajednice-sela (obično vođeni svećenicima), šire ili uže obitelji pa su u novome kraju nastavljali život sličan onome kako su živjeli u starome zavičaju. Imali su svoje učitelje i svećenike, pjevali svoje **jačke** (pjesme) i međusobno se ženili. Na pokušaje pomadžarenja ili pomčivanja, odgovarali su buđenjem nacionalne hrvatske svijesti.

Gradišćanski Hrvati govore sva tri narječja jer su doselili iz svih hrvatskih krajeva. Najviše je čakavaca, a u skupini o 12 sudionika Seminara, samo je jedan bio štokavac i jedna gospođa koja je govorila kajkavski. Ostali su svi bili čakavci, ali se mora priznati da svi vrlo slabo govore suvremenim hrvatskim jezikom. Jezik im ima sačuvana obilježja kraja iz kojega su iselili, elemente standardnoga hrvatskoga jezika i njemačke elemente. Sačuvali su, međutim, i dobro pjevaju stare hrvatske pjesme. Vjerski obredi se uglavnom održavaju na hrvatskome jeziku, a izdaju i novine, časopise i knjige. Postoji i Rječnik njihova lokalnoga govora koji pokazuje interes ove hrvatske grane za očuvanje vlastitoga idijekta u okviru hrvatskoga jezika.

Hrvatske žene iz okolice Željeznog kraja 19. stoljeća

Dругu skupinu čine Hrvati u Bačkoj, Banatu i na Kosovu, u Gradišću (Austrija), Mađarskoj i Slovačkoj, Rumunjskoj i Italiji.

Trećoj skupini pripadaju Hrvati iseljeni u 19. i 20. stoljeću u prekomorske zemlje.

HRVATI U AUSTRIJI

Hrvati u Austriji su najbrojnija nacionalna manjina. Oni žive od 16. stoljeća u saveznoj zemlji Burgenland (Gradišće) i danas ih ima između 20 i 30.000. Podrijetlom su iz Hrvatske i BiH. Glavni grad im je Željezo (Eise-

sveta dužnost. Dužnost je svakog Hrvata raditi za svoj narod.

Gradišćanski Hrvati, sudionici seminara rado su slušali (a neke i zapjevali) naše, bosanske narodne pjesme. Vidjelo se da prate i suvremena glazbena ostvarenja, jer su nam se priključivali u zajedničkom pjevanju. Koliko god se osjećao jak utjecaj asimilacije, svijest o pripadanju zajedničkom korijenu u posljednje vrijeme ponovno jača, a proces germanizacije se usporava.

HRVATI U MAĐARSKOJ

Hrvatski Glasnik je u nekoliko navrata pisao o istoimenom listu koji izlazi u Mađarskoj na hrvatskome jeziku. Još u 17. stoljeću hrvatsko stanovništvo naselilo je područja zapadne i južne Ugarske. Dijele se u pet skupina. Najviše ih ima u prvoj i drugoj skupini, a žive u mađarskome dijelu Baranje, južno od Pečuha i u mađarskome dijelu Bačke. U treću skupinu ubrajaju se ni uz lijevu obalu Drave i Mure, a četvrtu čine gradišćanski Hrvati. U petoj skupini su Hrvati iz i južno od Budimpešte. Ukupno ih u Mađarskoj ima oko 100.000.

Položaj mađarskih Hrvata je bio relativno dobar i u vrijeme socijalističko-komunističkog sustava, a i danas.

U prošlosti je bilo perioda kada im je opstojnost bila ugrožavana jer su bili izloženi s jedne strane pritisku od strane Srba, a s druge od Mađara. Nakon Austro-Ugarske nagodbe (1876.) bili su izloženi jakoj mađarizaciji. Krajem XIX stoljeća u svim hrvatskim školama nastava se izvodila na mađarskome jeziku, zabranjivana su hrvatska nacionalna društva i uporaba hrvatskoga imena. Buđenje nacionalne svijesti najviše je pridonio Ivan Antunović, svećenik i biskup. On je 1870. pokrenuo *Bunjevačke i šokačke* novine te napisao prvu knjigu o povijesti i stanju Hrvata Bunjevaca i Šokaca u Podunavlju.

U XX stoljeću osjetio se veći utjecaj srbizacije. Taj proces traje i danas iako je u zadnjih desetak godina nacionalna svijest o hrvatskoj pripadnosti ponovno ojačala. Danas postoje škole, fakulteti, izdaju se knjige i časopisi na materinskome jeziku.

Veliki hrvatski pisac Miroslav Krleža školovao se u Pečuhu, a i mnogi naši značajni bosanski franjevci bježali su u te krajeve kada su se trebali sklanjati pred političkim i drugim progonima. Među njima bio je i naš zemljak, Tuzlak, književnik-latinist fra Blaž Josić. Sve do nedavno franjevci provincije Bosne Srebrene držali su župu u Baji. Jedna mlada učiteljica koja je bila na seminaru rado je o tome govorila.

(U sljedećem broju: Hrvati u SR Jugoslaviji, Rumunjskoj, Slovačkoj, Češkoj i Italiji)

Marica PETROVIĆ

Dvojezični natpisi u Mađarskoj postoje u naseljima gdje žive Hrvati

STUDENTI MEDICINE (I NE SAMO MEDICINE) MORAJU UČITI

Nашa zemlja ima dovoljan broj liječnika, no, ipak je problem liječnika već danas pretežno kvalitativne, a ne kvantitativne prirode. Nije dovoljno da u nekoj zemlji ima dosta liječnika, nego je važno da oni budu dobro educirani. Naši novi liječnici moraju solidno savladati medicinsku teoriju i praksu, ali je isto tako važno da su spremni zalagati se na napredak zdravlja svog naroda, i to ne riječima nego djelima. Zadatak je medicinskoga fakulteta odgojiti liječnike željne rada među narodom, za narodu budu, ne samo liječnici nego i učitelji, pomagači u svim socijalnim i kulturnim potrebama.

Studij na Medicinskom fakultetu u Tuzli - dodiplomska medicinska nastava, odvijaće se u vrijeme sazrijevanja studenata. Zato se zadatak te nastave ne sastoji samo u prenošenju znanja i elemenata formalnog iskustva na mlađu generaciju, već i u njenom odgoju. Odgojni proces mora se zasnivati na aktivnoj ulozi studenata, te mora poštovati njihove individualne i različite motive, interese i putove razvoja, a mora omogućiti i identifikaciju studenata s nastavnikom i oponašanje nastavnika.

Medicina obuhvaća znanost o građi, funkciji, djelovanju i razvitku čovjeka, znanost o svim pojavama i zbivanjima čovjekove okoline koja utječe na zdravlje i bolesti, zatim znanost o bolesnim promjenama u čovjeka i njihovim uzrocima, te o djelovanju lijekova.

Medicina nije samo znanost, nego je i vještina i to vještina prepoznavanja, ocjenjivanja, olakšavanja i liječenja bolesti, sprječavanja bolesti te čuvanja i unapređivanja zdravlja, kao i rehabilitacije bolesnog invalida itd.

Zadatak je odgoja na medicinskom fakultetu da pruži svakom studentu osnovna medicinska znanja, da ga osposobi za njihovu praktičnu primjenu i da probudi u njemu osjećaj odgovornosti prema samom sebi, svojoj struci i cijelom društvu.

Studentu koji se upisuje na medicinski fakultet potrebno je široko opće obrazovanje. Osim što mora steći određena znanja, student za vrijeme studija mora naučiti samostalno zapažati pojave, razumijevati njihovo značenje i praktički zaključivati. Medicinar mora uvijek biti spreman kritički razmotriti i ocijeniti svoje ili tuđe zaključke i razlikovati činjenice od mišljenja o činjenicama. Naporni liječnički poziv zahtijeva da bude zdrav i sposoban za fizičke napore. Od posebne su važnosti moralne kvalitete. Student medicine mora biti svjestan da je izabrao zvanje kojem osnova mora biti duboka humanost, profesionalni i osobni moral (on se opredijelio sebi oduzimati, drugom davati).

Kod nas studij medicine traje šest godina i obuhvaća niz predmeta koji su međusobno povezani, tako da zajednički čine pravu cjelinu. Stoga je potrebno da student pažljivo uči svaki pojedini predmet, iako se možda neki predmeti ne čine važnim ili za njih nema sklonosti. Studij medicine je naporan i zahtijeva kontinuirani rad. Prijelaz iz jedne godine u drugu uvjetovan je polaganjem određenih ispita. Ako student te uvjete u toku upisane godine ne ispunji, gubi godinu...

Nastavni plan medicinskog studija u prvoj godini obuhvaća predmedicinske predmete tj. biologiju, fiziku i kemiju. Upoznavanjem tih predmeta student razvija svoju kritičnost i stječe način mišljenja modernih prirodnih znanosti koji sve više dolazi do izražaja u modernoj medicini. U toj se godini,

također, studiraju anatomija, histologija i embriologija, te sociologija...

U drugoj godini studija studenti se upoznaju sa građom i funkcijom zdravog ljudskog organizma (fiziologija i biokemija). Potrebno je temeljito savladati te predmete (anatomija, histologija i embriologija, fiziologija i biokemija) jer su oni osnova kasnijih razmatranja o bolesnom organizmu. U predkliničkom dijelu studija, student upoznaje bolesne promjene u građi i funkciji, etiologiju bolesti i način djelovanja lijekova. Najveći dio medicinske nastave obuhvaća tzv. Klinička nastava, gdje se student tako reći, uz bolesnički krevet upoznaje sa najvažnijim bolestima i načinima njihova prepoznavanja, liječenja, rehabilitacije i sprječavanja. U kliničkom dijelu studija predaju se sve medicinske specijalnosti, i to samo u onom obimu koji je potreban liječniku opće medicine.

Medicina je primijenjena znanost, pa se stoga mora, uglavnom, predavati praktično pomoću demonstracija i vježbi. Student mora imati i stalno razvijati smisao za praktični rad. Svakako, da je osnovni preduvjet uspješne prakse temeljito savladavanje teorije. Teorijsko znanje se stječe slušanjem predavanja i proučavanjem knjiga. Student se mora privikavati da pojedine predmete studira, a to znači da ih praktički proučava iz različitih knjiga, da uočava razlike u mišljenjima pojedinih autora, da kritički odabire materijal uz pomoć svojih nastavnika i da stvara vlastito mišljenje o pojedinim činjenicama i teorijama. Takav način rada traži od studenta stalan intelektualni napor. Nema sumnje da je teško, ali je stvaranje takvih navika neophodno potrebno, zato što se liječnik mora kasnije stalno usavršavati, a to mu neće biti moguće bez stvorene navike studiranja i kritičkog odabiranja.

Iako osnovna literatura za studij medicine postoji na našem jeziku, student mora biti sposoban da se služi knjigama na stranim jezicima, tako da je za studij medicine poželjno poznavanje stranih jezika, barem u onoliko mjeri da može pratiti inozemnu stručnu literaturu. Na fakultetu, univerzitetu i gradu postoje mogućnosti za usavršavanje jezika, no student je osnove za to morao steći već u srednjoj školi. Od iste važnosti je informatika.

Nakon završenog studija slijedi jedna godina obvezatnoga praktičnog rada u bolnicama i medicinskim ustanovama tzv. staž. To je u stvari pripravnička služba za zvanje liječnika. Nakon završenog staža mladi liječnik može usmjeriti svoje djelovanje u različitim pravcima, od opće praktične medicine, različitih specijalnosti i javnog zdravstva, do isključivo teorijskog i eksperimentalnog znanstvenog rada.

U medicini je stalno dalje usavršavanje neobično važno, jer o njemu često ovise život i zdravlje ljudi, utoliko prije što se na medicinskom polju takoreći svakodnevno, stvaraju značajna zdravstvena otkrića i uvode nove metode liječenja i sprječavanja bolesti. Primjena novih spoznaja u medicini vrlo je odgovoran posao koji traži da liječnik ne samo prati stručnu literaturu, nego ga i kritički ocjenjuje.

Našem Medicinskom fakultetu u Tuzli treba danas, kao i jučer, mnogo potpore, pa i onda kada upoznamo njegove greške, nedostatke i sve druge slabosti. Ne treba zaboraviti da se i teško i sporo rađao i razvijao, da su ga izborili i održali entuzijazam, odricanje i požrtvovanost.

Prof. dr. LJUBO RADIĆ

Zajednička postavka narodnih rukotvorina HKD "Napredak" i BZK "Preporod"

GRADAČAČKO HKD "NAPREDAK" IZLAZI U JAVNOST

HKD "Napredak" u Gradačcu je bilo i ostalo vjeran svojoj dubokoj povijesti i tradiciji. Osnovan još 1922. godine i obnovljen kao podružnica HKD "Napredak" Tuzla 18. veljače 2001. godine, već je počeo programsku djelatnost. Prvi izlazak iz anonimnosti i početak realiziranja programskih zadaća, vezan je za 31. svibanj. Tada je upriličena i otvorena za javnost postavka narodnih rukotvorina, nošnji, vezova, ručnih i originalnih dijelova odjeće, igračaka, umjetnina. Sve su to djela naših posavskih žena, njihovih vlastitih spretnih ruku i zadivljujuće mašte. Naša podružnica još nema svoj vlastiti prostor za aktivnosti i djelovanje. Ali zahvaljujući dobrodušnim članovima BZK "Preporod", koji nam izlaze u susret u svakoj prilici, pa i ovoga puta, ova postavka je organizirana kao zajednička u njihovim prostorima.

U nazočnosti blizu stotinjak gostiju, članova i znatiželjnika, među kojima su bili: načelnik općine, naši župnici i imami, postavku su otvorili gospođa: Zorica Barišić (ispred HKD "Napredak") i Kadira Abdulahović (ispred BZK "Preporod").

Gospođa Barišić, omiljena i zaslužna nastavnica, član Upravnoga odbora Društva, svojim angažmanom i iskustvom je jedna od najzaslužnijih što je ova postavka dobila svjetlo dana. Svojim nadahnutim riječima obraćanja nazočnim između ostaloga je istakla da HKD "Napredak" večeras ima svoj prvi izlazak u javnost.

"Moja je radost tim veća što to činimo ruku pod ruku sa BZK "Preporod". Pogledati ove radove i Vas prisutne, ne mogu a da se ne upitam može li postojati neko srce koje ne bi zatrepilo gledajući nas zajedno, kada smo shvatili da uz muke trebamo opstati, izdržati, ne posrnuti i ovakve trenutke dočekati. Da svi zajedno hodamo ovim gradom i ovim prostorima kao svojim".

Ratni vihor je, ne samo uništio naše kuće i imanja, već i našu kulturnu baštinu. Opredjeljenja, želje i htijenja, pa i prkos naših Posavki za očuvanje i njegovanje svoje tradicije, došle su do punog izražaja i potvrde na ovoj postavci rukotvorina.

"Naša zajednička postavka izložbe rukotvorina, bogata je i raznovrsna, sa dosta osobnih značajki, koje čine raznolikost, koje opet čini bogatstvo našeg kulturnog nasljeđa, dokazuje da zajedno možemo učiniti više", rekla je gospođa Barišić.

U ime domaćina BZK "Preporod" goste i posjetitelje pozdravila je gospođa Kadira Abdulahović: "Iskrene riječi zahvalnosti upućujem svim ženama koje su, izlažući svoje radove doprinijele očuvanju lijepe bosanske tradicije, da bi je na taj način u amanet dale mladim generacijama. Današnje bošnjakinje čuvaju tradiciju rukotvorina oplemenjenu novim tehnikama i motivima".

IVAN CVITKUŠIĆ

PALEONTOLOGIJA BiH IVANA SOKLIĆA

PIŠE: Anto CIGELJEVIĆ

U Tuzli je, na Rudarsko-geološko-građevinskom fakultetu, 6. srpnja ove godine, a u izdanju Akademije nauka i umjetnosti BiH, predstavljeno, po svemu sudeći, jedinstveno monografsko i, ujedno, životno djelo Ivana Soklića, jedinog akademika u Tuzli, pod naslovom "FOSILNA FLORA I FAUNA BOSNE I HERCEGOVINE", zahvaljujući kojemu je BiH postala prvom državom na području bivše Jugoslavije koja ima cjelovito obrađenu ovu znanstvenu oblast. (Podsjećanja radi - paleontologija je znanost o izumrlim životinjama i biljkama što se proučavaju po njihovim iskopanim ostacima, okaminama). Urednik ove knjige je predsjednik Akademije Božidar Matić, a recenzenti akademik Fabijan Trubelja, dr. Safet Čičić, znanstveni savjetnik iz Sarajeva, i dr. Sejfudin Vrabac, izvanredni profesor Rudarsko-geološko-građevinskog fakulteta u Tuzli.

Osim njih i domaćina, rektora tuzlanskog sveučilišta prof. dr. Izudina Kapetanovića i prof. dr. Sadudina Hodžića, dekana Rudarsko-geološko-građevinskog fakulteta, na njegovu je predstavljanju bio i generalni konzul Republike Hrvatske, g. Marko Štefanić.

PRVAK U SVOJOJ PROFESIJI I UTEMELJITELJ BROJNIH INSTITUCIJA

Akademik Soklić je, inače, desetljećima bio prvi geolog na prostorima bivše Jugoslavije. On se do kraja posvetio izazovu svoje profesije u kojoj je utemeljitelj više značajnih institucija. Rođen je 1917. u Sarajevu, ali put mu je od Sarajeva do Tuzle ipak bio zaobilazan i trajao prilično dugo. Maturirao je u sarajevskoj gimnaziji 1935. godine. Studij geologije i paleontologije završio je 1939. na Prirodno-matematskom fakultetu u Zagrebu. Odmah je, s dvadeset dvije godine života, izabran za asistenta na "Botaničkom institutu", a zatim i u "Geološkom zavodu". Tijekom Drugoga svjetskog rata hrvatske su ga vlasti rasporedile na rad u Rudnik ugljena Kakanj, kao geologa. Nakon toga je, po nalogu nove komunističke vlasti, utemeljio Geološki zavod BiH u Sarajevu, koji je ubrzo razvio i uskoro postao velika ustanova s tri tisuće djelatnika: inženjera, bušača, geologa. Zatim je od 1949. do 1951. službovao u poduzeću Naftna industrija u Beogradu, kao pomoćnik generalnog geologa za naftu Jugoslavije. Godinu dana je bio glavni geolog najvećeg naftnog postrojenja u Jugoslaviji, Šumečana kod Ivanić Grada, nadomak Zagreba, koji se i razvio zahvaljujući vlastitoj nafti.

Onda je, 1951., došao u Tuzlu da, također, kao glavni geolog, formira Geološku službu Poduzeća za istraživanje nafte za BiH, sa sjedištem u obližnjem Simin Hanu. Preuzeli su zadaću od Državnog monopola, koji je prije rata vodio poslove istraživanja u Tuzli za čitavu Jugoslaviju i radio u Hrvatskoj, a tada samo u Bosni. Godine 1959. u Tuzli je utemeljena Visoka rudarska škola koja je prerasla u

fakultet, gdje je postavljen za profesora do 1982., kada je, sa četrdeset dvije godine radnoga staža, umirovljen. U međuvremenu je, još daleke 1949., također, na zagrebačkom sveučilištu, obranio doktorat o temi "Biljni svijet podravskih pijesaka". Akademikom je, prvim u Tuzli, postao 1972. godine.

Prvi je geolog koji je počeo obrađivati BiH od 1945. Sve je u BiH išlo preko njega, osobito što se ugljena tiče. Prema njegovim kartama i ispitivanjima, kao osnovama, radile su čitave ekipe stručnjaka za ugljen, naftu i sol, sirovine koje iziskuju golemi prostor i mnogo posla.

Suraduje s Rudarsko-geološkim fakultetom u Tuzli, gdje je izabran za profesora emeritusa, a održava veze i s akademijama znanosti, hrvatskom u Zagrebu i onom u Sarajevu. Član je Savjeta za naftu i jedan od utemeljitelja tog savjeta 1970., Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, koji je tada pokrivao čitavu bivšu državu. Redovito ga konzultiraju glede naftnih bušotina, tehnike za vađenje i preradu nafte.

AUTOR JEDINSTVENOG DJELA

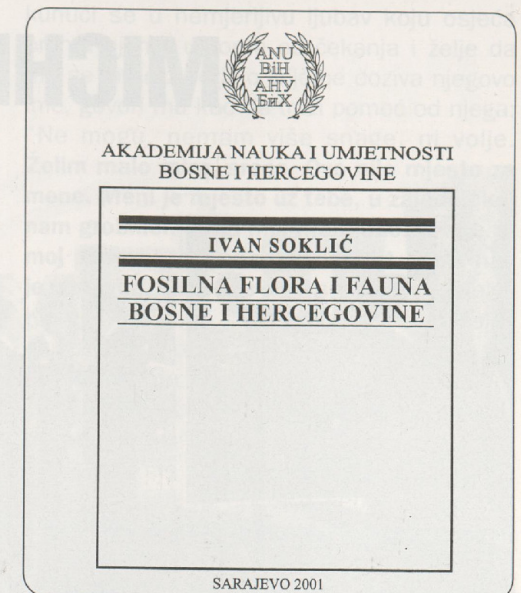
Pisao je akademik Soklić brojne znanstvene radove. Primjerice, više i ne zna koliko je napisao skripta. Iza njega su brojna znanstvena ostvarenja u istraživanju nafte i ugljena koja danas koriste resorni bh. i hrvatski stručnjaci, te mnogi studenti. Specijalno je za Rudarski odjel napisao udžbenik za drugu godinu studija - Geologija za rudare, tiskan u izdanju sarajevskog sveučilišta 1970. godine. Ni u danima zaslužene mirovine, njegov se stvaralački duh ne okreće svakodnevnom egzistencijalnim potrebama. Naprotiv, on - u tišini skromnog stana u tuzlanskom Sjenjaku, uporno radi na dovršavanju Palenteologije Bosne i Hercegovine, naročito tijekom rata i prvih poslijeratnih godina. U ovom neprocjenjivom znanstvenom djelu, na 585 stranica, akademik Soklić je sistematizirao i teorijski obradio paleontološke spoznaje i otkrića tijekom čitavoga jednog stoljeća, od 1878. do 1978. godine.

- Ono obuhvaća stoljetno razdoblje istraživanja fosilne flore i faune BiH; od 1878. kada su u Državni geološki institut u Beču stigle prve kolekcije fosila, do 1978. godine, kada je u Sarajevu održan IX. kongres geologa tadašnje Jugoslavije. Tih se godina diljem svijeta, pa i kod nas, počela formirati paleontološka služba - desna ruka istraživanja i razvitka gospodarstva svake zemlje.

Odluka o izradi naše monografije donesena je 1982. na sjednici Potkomisije za paleontologiju Odbora za prirodne resurse ANUBiH, a meni je povjereno da obradim razdoblje do 1945., jer sam to najbolje znao.

Vrativši se s te sjednice u Tuzlu, odmah sam pristupio poslu. Najprije sam izradio kratak prikaz biostratigrafije BiH sa stanjem koje smo zatekli 1945. godine.

Vremenom sam, međutim, zbog obveza na Fakultetu i Akademiji, te drugih radova što sam ih pripremao, zaboravio na svoje zadu-

ženje u svezi s Fosilnom florom i faunom BiH. Tek sam se, uoči rata, ostaviš u Tuzli, ponovno prihvatio tog posla, i to vrlo intenzivno. Već 1993. obradio sam razdoblje do 1945. godine. Taj dio posvećen je, prvo, samim istraživačima. Tu je, zatim prikaz flore i faune idući kroz geološki stup - biostratigrafiju. Najvažniji je veoma opsežan treći dio, u kojemu sam sustavno opisao i popisao faunu i floru. Još 1993. godine počeo sam s radom na drugom dijelu ovog djela. On objedinjuje paleontološke podatke od 1945. do 1978., s tim što u njega ulaze i raspoloživi podaci iz kasnijeg razdoblja - sve do predaje u tisak. Bio je to jedini način da se dobije slika o prisutnosti pojedinih vrsta i viših kategorija u dosad registriranom fosilnom blagu Bosne i Hercegovine.

Sva tri djela su publicirana u ovoj knjizi. Samo je tako ova knjiga pokrila naše potrebe iz te oblasti znanosti. Ona nije samo znanstveno djelo namijenjeno užem krugu specijalista, nego i drugima koje ta tema zanima. Tako je sročena i pripremljena da će u njoj svatko naći ono što ga interesira. Ilustrirana je kartama nalazišta po regijama, po prirodno-geografskim dijelovima BiH. U tome i jest značaj njezine izrade i objavljivanja.

Ona je korisna i strancima, čitavome svijetu, ne samo nama. Budući da predstavlja monografski geološki priručnik i da ju je ocijenila znanstvenim djelom, Akademija nauka i umjetnosti BiH je, već, 150 njezinih primjeraka uputila isto tolikom broju instituta i akademija diljem svijeta, u zamjenu za njihove radove.

Posebnu zahvalnost dugujem mojoj, sada pokojnoj supruzi i sinu Milanu, prevoditelju "Predgovora" na engleski jezik Amerikancu Richardu Ronu, prorektor u tuzlanskog sveučilišta Enveru Mandžiću, mome nasljedniku na Katedri prof. dr. Sejfudin Vrabac, docentu Hazimu Hrvatoviću, za kontakte sa Zavodom za geologiju u Sarajevu, i konačno, što je knjiga tiskana, zahvaljujem se načelniku općine Tuzla Selimu Bešlagiću, za zalaganje, za razumijevanje Mirsadu Salkiću, federalnom ministru energetike i rudarstva, te za potporu prof. dr. Izudina Kapetanovića, rektora Sveučilišta u Tuzli - ispričao mi je ovih dana akademik Soklić koji, iako u 84. godini života, još uvijek piše po četiri sata dnevno pripremajući svoje novo djelo.

MICHELANGELO IZ TUZLE

Kristijan Kreković među posjetiteljima svog muzeja u Palmi de Mallorci

Na rastanku, posljednji put, u dvorištu svoga muzeja, ispod krošnje drveta, smokve, Kreković je zagrlio Zinu i mene, kao jedine osobe koje su njegove. On je imao prijatelje među kraljevima i kraljicama, predsjednicima vlada i šefovima država, kolegama umjetnicima, ali samo jednoga prisnoga, samo jednu osobu koja ga je uvijek razumjela i živjela s njim i za njega, kojoj je on bio jedino važan. Svoju suprugu Zinu. - **Ako sam ja postao slikarski velikan, onda je moja Zina postala heroína** - htio je da se zna i za to joj je bio zahvalan. - **Zbog mene se** - naglasio je osobito, kao da svodi životne račune - **odrekla i da ima djecu... da i ona bude majka. Zaboravila je čak i na sebe, otkrila se svega kako bi se posvetila isključivo meni. Sve se svaljivalo na nju i lomilo preko njezinih leđa... ona je obavljala sve što je izvan slikanja, ubijala se radeći** - pripisao joj je i svoj slikarski uspjeh u zaslugu.

Bili su cijelo vrijeme zajedno, u svemu, i jedno drugome sve.

Desetljećima se Zina penjala s njim vrletima andskim i životnim, poput mačke. Slijedila ga je kao jedinu sudbinu i premda umorna, posve iscrpljena, nikada nije zažalila zbog toga, pače, zasvjetao je plamen ljubavi u njezinim očima. Bio je to, zapravo, najrječitiji dokaz kako je njihova uzajamna ljubav živa kao prvoga dana, kako se ni jesen ljudskoga života ne može zasititi ljubavi.

Zaljubljen bio je i Kristijan kao pjesnik.

- **E, pa**, - glas mu je bio topao i sjetan, **hvala Vam što ste me posjetili, zemljače! Veliki sam Vam dužnik. Ne znate koliko mi to znači** - govorio je iskreno, pružajući mi ruku. - **I do skorog viđenja, nadam se?** - Rukovao se sa mnom čvrsto i beskonačno dugo. Nije želio da se ovaj posjet ikad završi. Želio ga je iz dna duše i unaprijed se radovao mome ponovnom dolasku. Kao malo dijete.

Slikar fantast, humanist, poliglota... koji je, osim živih, ovjekovječio sve hrvatske i kraljeve Inka, a i oni su njega, imao je još toliko toga reći, sašta, ali je kimuno nemajući hrabrosti da nastavi. Sve je vrijeme uzalud pokušavao zatamiti razočaranost što ja odlazim, a on ostaje, kao netom okrunjeni kralj kojemu, a bez ikakvoga razloga, ne dopuštaju

da se dostojanstveno vrati u vlastitu domovinu, koju je trebao i o kojoj je stalno razmišljao u izgnanstvu, kao žedni putnik o oazi u pustinji, ali koji je izdignute glave plivao kroz ono što ga je snašlo ni kriva ni dužna. **Što je još imao reći? Sve je bilo rečeno? Ne djelomice, potpuno? Sve sam izvukao iz njega? Sve o njegovoj prošlosti, o njegovu životu? Tajnu, koju on odavno krije?** Posjetio sam ga izravno iz Domovine, pa je u suzdrzanim i nepovjerenje nestao. Dopao sam mu se jer sam došao izvorno, ljudski. **"Iskreni ste"**, Osjetio je i vjerovao mi. **"Cijenim to"**, raznježio se i otvorio poput cvijeta na suncu. U meni je vidio prijatelja, vlastiti produžetak. Kao da sam krv njegove krvi, njegov nasljednik. Svoje nije imao. Zato je sa mnom toliko dugo i ugodno razgovarao. Želio je svoju tajnu podijeliti sa mnom, učiniti je zajedničkom, da nas veže, ali i da je prenosim dalje, našim ljudima, svijetu, zašto bi inače tražio da ga ponovno posjetim, i povjerio mi se do kraja, do dna, ispričao mi sve o sebi. Ništa što je bilo važno nije preskočio. Ispričao mi je mnogo toga, sve zbog mene, zato jer sam njegov zemljak, bivši sugrađanin i, što je najvažnije, mlad, još neiskvaren, još neispolitiziran, još nekorumpiran čovjek. Otkrio mi je potankosti koje još nikome nije. Objasnio mi je sve, svaki uzrok i posljedicu koju je trpio. Toliko toga mi je kazao i šuteći. Bio je pravi Kristijan Kreković, bez tajni, bez glume, bez pretvaranja, maske, laži, onakav kakav je.

U duši je bio osamljenik, možda sam jedini ja uspio prodrijeti kroz njegov oklop, do same srži stvari. Strpljiv, taktičan, detaljist, razotkrio sam tajnu i složio sve kockice, sve komadiće mozaika, priveo njegov slučaj kraju. **Svatio sam, zapravo. Ili ga, ipak, tko zna zašto, nisam odgonetnuo? Barem ne temeljito? Ne baš svu prošlost, sve što se desilo? Razgovor je, i pored svega, mojom krivnjom ili njegovim smislom za to, protekao misteriozno, u šiframa? Je li mi rekao baš sve? Je li mi rekao istinu, cijelu, punu istinu o sebi? Svu istinu, sav svoj život? Je li mi povjerio sve što mu je ležalo na srcu, u duši, i što mu se dogodilo u životu, i što je dugo vremena želio ispričati osobi, jedinjoj osobi s kojom**

bude mogao razgovarati otvoreno, bez tajni i zloporabe? Je li dopustio da ga doista upoznam? Ili ga možda tek sada uopće ne poznajem? Postoji još nešto važno što mi nije rekao? Mnoge pojedinosti još nedostaju? Ostalo je mnogo toga što mi nije povjerio? Iza njegovih očiju ostala je još neka patnja, bol, skrivena, zadržao ju je samo za sebe, ostao je i dalje tajnovit, a ne zagonetka koju sam ja odgonetnuo? On je netko drugi, drugačiji, neriješen i ne rješiv misterij? I tko zna dokad će trajati njegova tajanstvenost i da li će se ikada saznati istina, ona prava i cjelovita, o njemu? Slikar je kakav se malo kad rodio. Stvaran i nestvaran. Nestvaran, a istinit. A privatno, u sebi? Kakav je on, zapravo? Što ustvari osjeća, što misli? Misli li ono što govori i govori li ono što misli? Povukao se u emocionalnu tvrđavu u kojoj ga više ništa ne može ganuti? Ili je, baš naprotiv, sve to bio privid, fasada, obično sjećanje na vlastitu prošlost, kao i njegove slike, kao i njegovi portreti različitih ličnosti iz različitih dijelova svijeta i iz različitih vremena? Nije li on više-slojan čovjek; Osjećanjima koje pokazuje prikriva ono što osjeća, svoj prosvjed, svoju pobunu i svoj svijet zadržavajući za sebe, samo za sebe, kao nešto na što jedini on ima ekskluzivno pravo? Pozna je li ga itko? Njegova Zina? Možda. A možda niti ona. Najvažniji dio sebe možda nikada i nikome neće otvoriti? Čak ni pred Zinom, koja ima najvažnije mjesto u dubini njegovoga srca, koja je njegova najdragocjenija dragocjenost? Čak ni on samoga sebe možda dovoljno ne poznaje? Kako sam to onda mogao ja, za kratko, za samo jedan dan, ni koliko?!

Splasnulo je njegov optimizam, presahnula je njegova samouvjerenost, kao nešto što je ionako bilo privremeno, opet se oneraspoložio, kao da se bio uzdigao do neba pa se morao spustiti do pakla. Oči su mu bile lišene nade. **(Dokle će tako patiti? Koliko srce može izdržati dok ne prepukne?)**

Rastali smo se kao dobri prijatelji, ne, već kao otac i sin, ili kao djed i unuk. Da li što pravog sina ili unuka, osim svojih "Inka", nije niti imao, ili tek, učinili smo to uzajamno mahanjem rukama za pozdrav. Rastužio se što definitivno odlazim od njega. Kao da mu se čupam iz srca. Kao da je to bio kraj sna iz kojeg se nije želio buditi.

Nije mogao izdržati. Život mu je bio prazan, nepotpun bez domovine i njezinih ljudi. To je osjetio naročito kad sam otišao iz njegovog dvorišta.

Pa ćete poći sa mnom u Tuzlu, među svoje bivše sugrađane, gospodine Krekoviću?!

Priželjkujući to do besvijesti, okrenuo sam se i pogledao ga. Još jednom. Dugo. Ispraćao me odande, sa svog kućnog praga pogledom niz ulicu, s tjeskobom u očima, kao da mi želi nešto reći. Zamišljen i odsutan, utučen, kao da je najvitalniji dio njega odlazio sa mnom. Kao kad otac ispraća vlastito dijete jedinca na dalek put ne znajući da li će doživjeti da ga ikad više vidi. To mu je izmamilo suze. Gledao je za mnom ozbiljno, zamagljenog vida, sve dok nisam zamakao dolje iza Arene

za borbu s bikovima, kilometar udaljene od njega. Podsjećao sam ga na sve što je ikada volio, što mu je ikada bilo važno i sveto. Neće se, dok živi, riješiti nostalgije za rodnim krajem. Mogli su ga istjerati iz domovine, ali domovinu iz njegove duše, nikad, čitao sam iz njegovih očiju i s tolike udaljenosti. "Pa, do skorog viđenja, ondaj!" Mahnuo mi je posljednji put rukom na oproštaj, s tugom, očito razmišljajući o tolikim iscrpljujućim godinama, o, iako uspješnoj, ipak gorkoj karijeri, o državama i narodima koji su ga prihvatili kao svog sina i umjetnika; nagrađivali ga, slavili, otvarali muzeje u njegovu čast. Razmišljao je i o još mnogo čemu drugome, veoma duboko, i ponovno se zatvorio u sebe, u svoje misli, uvukao se u svoj problem, u svoj svijet, neprohodan i usamljen, stojeći nepomično u okviru vrata, na ulazu u svoj muzej, u svoju galeriju, u svoj dom, obasjan svjetlošću sunca na zalazu, tako da se oko njega pojavio oreol. Izgledao je kao kralj na ulazu u svoju palatu.

Već je bilo kasno poslijepodne. Unaokolo je bilo mirno, tiho, bez daška vjetrova. Ostatak dana je bio krasan, bez ijednog oblaka, a lagano se priklanjajući zapadu, sunce je sjalo onamo negdje daleko iza Pirineja, nad Madridom, vjerojatno gdje ga je, još daleke 1957., "Sa njegovom snagom i gigantskim vizijama", glasoviti likovni stručnjak Fillol proglasio "novim Michelangelom!" "Novi Michelangelo!" - ponovio sam, mnogo puta, preponosan na ovoga našeg, na Zapadu, iznimno cijenjenog umjetnika, jer to znači, i bosanskim i hrvatskim, dakako, i peruanskim... sa Anda, isto tako i španjolskim Michelangelom! Ali, prije i iznad svega. Michelangelom iz Tuzle! Dobro, Michelangelom i iz Palme de Mallorci! No, u svakom slučaju, našim Michelangelom!...

Premda nekoliko, posljednje sunčeve zrake su, učinilo mi se u jednom trenutku, obasjale i istaknule tu usporedbu, povijesno važnu, koja mi je bljesnula, kao i čitav njegov život, pred očima poput kraljevske krune.

* * *

Kreković je umro 21. studenoga 1985. u Palma de Mallorci, ne dočekavši neovisnu Hrvatsku u kojoj je snivao u tuđini. Tu je i pokopan i dostojno obilježen, daleko od Bosne i Hrvatske. Umro je kao Peruana! On je najstariji hrvatski slikar u emigraciji; zadnjih četrdeset godina svoga života nije vidio Domovinu, koju je toliko ljubio, sve vrijeme i gdje god se nalazio. Na pokop su došli da mu se klanjaju s poštovanjem, svi su bili uz njega na posljednjem putovanju, plakali, bili ožalošćeni, samo nitko nije došao iz tadašnje Jugoslavije, ni ataše za kulturu njezina veleposlanstva u Madridu. Za nju je on odavno bio mrtav, pokopan. Zapravo, on je doživio nešto što nitko, u povijesti umjetnosti, nije. Kao rezultat intenzivno održavane šutnje. Iza Krekovića, kao vjerojatno posljednjeg "Mohikanca" realističkog slikarstva ostao je začudan opus, u njemu je i najčudesniji ciklus, onaj posvećen Inkama, njegovo životno djelo, stvarno pedeset i sedam godina, djelo smješteno u tuđim i od drage mu Domovine dalekim zemljama, Španjolskoj i Peru, gdje će vječno živjeti. Od 1963., kada je privatno, i 1981., kada je službeno otvoren, njegov muzej u Mallorci su vidjeli milijuni posjetitelja iz cijeloga svijeta. Po njemu će ga pamtit i budući naraštaji.

Izložbeni prostor "Muzeja Kreković" u Mallorci iznosi 1.200 m²! Muzej je otvoren tijekom cijele godine, kao iznimna atrakcija toga grada kojega godišnje posjećuje više od sto tisuća osoba! Izložba je podijeljena u tri velike dvorane, od kojih svaka ima 400 m². U prvoj su slike posvećene kraljevstvu Inka i njihovoj kulturi, u drugoj djela čija je središnja tema Španjolska, a treća je pak posvećena Peru i mnogim djelima u kojima se ističe mir u svijetu, pod zajedničkim naslovom "Duh i nenasilje, oružje mira". U toj se dvorani, među brojnim najpoznatijim ličnostima svijeta, što ih je Kreković ovjekovječio, u prvom planu nalazi i portret Mahmate Gandhija, Krekovićeve dragog i veoma bliskog prijatelja za njihova boravka u Parizu između dva svjetska rata. Ciklus slika, kojima je Kreković zabilježio egzodus Hrvata nakon Drugoga svjetskog rata i uspostave nove Jugoslavije, također je sastavni dio Muzeja. "Muzej Kreković" ostat će zauvijek spomenikom stvaralačkog genija ovoga hrvatskog slikara koji je time ponovno učvrstio stare veze između Hrvatske, Španjolske i Južne Amerike, ostavši trajno zahvalan ljudima i tim zemljama koje su ga prihvatile.

- **Nikada u životu nisam osjetila nešto tako bolno kao kada je preminuo moj dragi Kristijan** - voli reći prinoseći ruku k prsima Krekovićeve udovice, lijepa Zina, koja je ostala živjeti u Palmi.

Nakon promjene političkog sustava, ona je stekla hrvatsko državljanstvo, ali se isključivo vezala za Muzej Kreković.

- **Ovdje mi je mjesto, pored moga Kristijana** - smatra odano, voleći ga u dubini duše, kao što je i on nju volio. - **Ovdje su njegove stvari, njegov duh, njegove uspomene, njegova najvažnija djela. I on osobno je, čini mi se ili privida, ovdje negdje u tami, blizu, čeka, dok ja... U braku smo** - ističe rado i s ponosom, govoreći gotovo poetski - **proveli pedeset i jednu napornu, ali divnu, prekrasnu godinu, dajući jedno drugomu najplemenitiji dio sebe. Ni smrt ih - osjeća sa sigurnošću - neće, ne može istrgnuti iz moga sjećanja! Najbitniji dio mene je umro, zajedno s njim. Njime sam izgubila onoga kojega sam ikada najviše voljela. Bez njega, dani su mi kazne** - žalila se danas, petnaest godina poslije Kristijaneve smrti. Budući da ju je Kristijan pazio više nego sebe, 8. kolovoza ove godine, navršit će devedeset godina života. Toliko dobro vidi, da može čitati bez naočala, ali nije baš zdrava. Napješačila se sa slikarom i mužem Krekovićem, tako da je jako oboljelih nogu, nepokretna. - **Najteže mi je što, zbog toga, ne mogu barem ponekad, kao jučer, uz pomoć dragih osoba, otići do nadgrobne ploče koja nosi njegovo ime** - žali se, usamljena, bez igdje ikoga rođenog svog. Pažnjom joj uzvraćaju časnii ljudi i važne institucije koje je njezin Kristijan zadužio za života svojim dobročinstvom i kapitalnim djelima. **"Dovest ćemo Vas, gospodo Kreković, na grob gospodina Krekovića, kad god budete htjeli"**, obećali su joj i čine to spremno. **"Ni mi gospodina Krekovića nikada ne možemo zaboraviti."** Budna u noći, gleda nebo. Ne samo noću, već i danju, svakoga dana, ujutro, poslijepodne, navečer, i kada spava i kada je muči besanica, kada trpi bolove, kada pati. Stalno misli i svjetla sjećanje na njega

kunući se u nemjerljivu ljubav koju osjeća prema njima, umorna od čekanja i želje da mu se pridruži. Cijelo vrijeme doziva njegovo ime, govori mu kao da traži pomoć od njega: "Ne mogu, nemam više snage, ni volje. **Želim malo mira, sreće. Ovo nije mjesto za mene. Meni je mjesto uz tebe, u zajedničkoj nam grobnici, dragi moj Kristijane. Bit će to moj ponovni rođendan, novi život. Smrt nas je rastavila, neka nas ona i spoji!"** A on, njezin Kristijan? Čini joj se da čuje njegovu posljednju želju: "Isplati se, Zinice moja, dobro, ali ne dopusti da te tuga uništi". Njezin zov je, pak, sve snažniji, sve. **"Sjedini nas, Bože, ovoga puta u smrti!"** - ona moli, preklinje, na koljenima i sklopljenih ruku, sa suzama u očima i pogleda uprta u nebo. Toliko nestrpljivo priželjkuje trenutak kada će se sresti s njim, da budu zajedno, zauvijek i da ništa ne stane između njih... u životu vječnom, na nebu, kad već nije otišla odmah s njim i pokopana s njim, kamo i pripada, milošću Božjom.

Davno je izgubila Lava, svoga oca. Njega su za Drugoga svjetskog rata, zatočena u logoru na Banjici, u Beogradu, njegove "zlatne liječničke ruke" spasile sigurne smrti. Kost i životi brojnih njezinih rođaka, kako sa očeve tako i s majčine strane, rasute su drugim dijelovima Europe, u Rusiji, i diljem Amerike.

Ostala je tako s Kristijanovim grobom i Muzejem, samo!

"Htjela sam", kaže, **"ispuniti želju moga muža i sto pedeset njegovih slika darovala sam Republici Hrvatskoj čim se ona konstituirala kao samostalna i neovisna država"**.

Slikar, koji je čitav život potucuo po svijetu, koji je prošao živi pakao, odjednom se, tako, vratio kao donator! Istina, njegova donacija stigla je tek kao informacija o jednom slikaru, tek pruža sporadičan uvid u njegove crtačke mogućnosti. No, iako sa zakašnjenjem, Hrvatska je dobila njegove slike, koje će biti raspoređene u razne državne institucije i muzeje, ne samo u Zagrebu. "One se, trenutačno" - kažu prof. Ariana Kralj, doskorašnja, i Katarina Babić, sadašnja načelnica muzejsko-galerijske i likovne djelatnosti Ministarstva kulture Republike Hrvatske, - "nalaze u fundusu Moderne galerija u Zagrebu te su dane Hrvatskom restauratorskom zavodu na restauriranje".

Trebalo je da Kreković umre da bi se, ne više, osobno nego simbolično, svojim djelima, mogao vratiti u Zagreb!

Njegova supruga, Zina, je potvrdila točnost i vjerodostojnost ovoga teksta, smatrajući ga "stopostotno činjeničnim", iako mi se ta mogućnost činila veoma neizvjesnom. Štoviše, **"JAKO SAM OBRADOVANA!"** - izjavila je gospođa Kreković, preskromna, kao što je i njezin i naš Kristijan bio. "Sa posebnim zadovoljstvom" ona je pročitala sve što sam dosad i dovde napisao o čovjeku i umjetniku njezinoga života, u pravo vrijeme, manje-više, bar tako mislimo, da ne ode u zaborav, da ostane makar uspomena, da izađem u javnost s njim, s njegovim djelom, ovdje i sada, u povodu stote obljetnice njegovog rođenja, koja je, ako podsjećanje na to komu ne smeta, pala - 28. veljače upravo ove godine!

Svršetak

Pet najboljih namirnica protiv raka

Prema britanskim statistikama, čak dvije trećine svih slučajeva raka mogu se povezati s nezdravim načinom prehrane. Želite li smanjiti opasnost, na svoj popis za tržnicu svakako stavite ovih pet namirnica:

1. Brokula sadrži sulforofan, tvar kojoj se pripisuje snažan antikancerogeni učinak (još je više ima u izdancima brokule).

2. Rajčica i mrkva bogate su betakarotonom, koji pomaže imunom sustavu da eliminiira potencijalno kancerogene stanice.

3. Namirnice s mnogo vlakana (cjeloviti kruh, smeđa riža, grah i musli) smanjuju rizik obolijevanja od raka debelog crijeva.

4. Omega-3 masne kiseline iz plave ribe poput srdela, haringa i tunjevine, navodno su u stanju smanjiti tumore (konzerviranje uništava omega-3 masne kiseline u tunjevini, ali ne i u drugoj plavoj ribi).

5. Maslinovo ulje sadrži antioksidante uz čiju se pomoć organizam bori protiv raka.

ZAGAĐENI ZRAK MOŽE IZAZVATI INFARKT

Udisanje sićušnih čestica može izazvati infarkt u roku od dva sata. Veza između zagađenog zraka i srčanih problema već je uspostavljena, ali skupina američkih znanstvenika tvrdi da njihovo istraživanje prvo pokazuje tako

brzu reakciju. istraživači su razgovarali s gotovo 800 žrtava infarkta s bostonskog područja koje su pitali kad su počeli osjećati simptome.

Zatim su te podatke usporedili s onima o zagađenosti zraka u gradu. Rizik od infarkta bio je veći među onima koji su bili izloženi jačem utjecaju čestica dva sata prije infarkta. Njihov je rizik bio dvostruko veći u usporedbi s drugim osobama. No, čak ni on nije prevelik. Te sitne čestice uglavnom proizvode automobili, elektrane, rafinerije i druga industrija. Pretpostavlja se da su one opasne jer lakše ulaze u plućno tkivo i prođu pokraj obrambenih mehanizama u plućima.

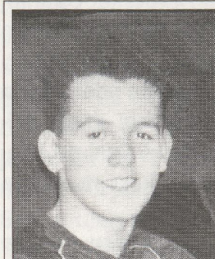
IN MEMORIAM

TUŽNO SJEĆANJE

MIRA NOVOSEL
(24. VII. 1994. -
24. VII. 2001.)

Ne postoji zaborav, već sjećanje i ljubav.
TVOJI NAJMILIJI

TUŽNO SJEĆANJE

SINIŠA PERANOVIĆ
(21. 06. 2000. -
21. 06. 2001.)

Ka bih mogla vratiti vrijeme unazad i
otrgnuti te iz zagrljaja smrti!
Voli te tvoja sestra Ivana.

TUŽNO SJEĆANJE

SINIŠA PERANOVIĆ
(21. 06. 2000. -
21. 06. 2001.)

Voljeni sine, kada bi se bol za tobom,
mogla opisati riječima, pisali bi sve do
smrti svoje, ali za tu bol riječi ne postoje!
Počivaj u miru Božjem.
Neutješni roditelji Nada i Milorad

TUŽNO SJEĆANJE SJEĆANJE NA NAŠE DRAGE RODITELJE

TONKA ĐURIĆ
(13. 01. 2001. - 13. 07. 2001.)

KĆERKE Tanja i Ilijana

ILIJA ĐURIĆ
(26. 07. 1995. - 26. 7. 2001.)

TUŽNO SJEĆANJE

ANTO (JOZO) TOMIĆ
(05. 07. 1993. -
05. 07. 2001.)

S ljubavlju i poštovanjem Supruga Eva
i sin Nikola.

TUŽNO SJEĆANJE

Dana, 9. svibnja iznenada od
ozljeda u prometnoj nezgodi
preminula uzor-djevojka

KATA ANĐELIĆ

Kada se nadala iz zeničke klinike doći kući, jer se bila oporavila, krvni ugrušak krenuo je prema srcu i smrt je morala neminovno uslijediti. Ova uzor-djevojka bila je na ponos majci Ruži, ocu Anti, braći Marku i Luki te sestrama Mari i Slavici i ostaloj bližjoj rodbini. Vič. Ivan Ravlić, naglasio je na pokopu, koji se po veličini ne pamti u Žabljačkome groblju, da nam ovakvih djevojaka treba koje služe ostalim djevojkama i mladićima za primjer.

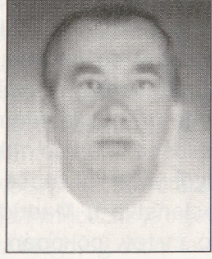
Na ovaj način rado je se sjeća njena rodbina nakon skoro navršenih dva mjeseca njenog počinjanja u Miru Božjem.

Ivan Ravlić
Župnik u Žabljaku

TUŽNO SJEĆANJE

RAFO (MIJO) ANTUNOVIĆ
(03. 01. 2001. -
03. 07. 2001.)

Teško se pomiriti sa istinom da te nema među nama.
S ljubavlju i ponosom ćemo čuvati uspomenu na tebe
TVOJE SESTRE: Janja i Milica sa obiteljima.

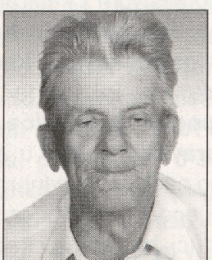

TUŽNO SJEĆANJE

BLAŽ PEJIĆ

Dragi oče, prošle su dvije tužne godine od kada si nas ostavio. Teško je živjeti bez tvoje podrške i snage. Hvala za sve što si za mene učinio. I mrtav u zemlji ti me hraniš, štitiš i braniš.

TVOJI: kćerka Ana (Anka),
unuka Valentina i unuk Zlatko.

Glasnikova

SKANDINAVKA

AUTOR: ROBERT STRAUS	UPALA GRLA I GRKLJANA	POSJED- VATI	ZNANOST O BILJKAMA	BIBLIJSKO DVOVSKO PLEME	"RHODE ISLAND"	UPRAVITELJ PLEMICKOG DVORA	VRSTA MINERALA	BILO KADA	FILM KOSTE GAVRASA	GORJE U ARABLI	OTOK U IRSKOM MORU	●	"KILO TONA"	STAS, UZRAST	ZRAKOPLOV	MILJEČNI PROIZVOD	PISMENA POTVRDA	SOL DUŠKE KISELINE
SLOBOD- UMNOST												VEDMA LJEP- ŠUMSKI LEPTIR						
BEZBOJNI PLIN, OŠTRA MIRISA									SPOLJITI PREVLJAČ RANA									
DIO OTPLATE DUGA					GLINENO GLAZBALO EGIPATSKI SVETI BIK								RIJEKA U RUMUNJSKOJ GORAK					
ODISEJEVA POSTOJIBINA						MRTVAČKI LEZAJ USTAVLJENA KOZA					VRSTA KLAĐENJA UPITNA ZAMJENICA					STRONCI OPSEŽAN SPIS		
GRADIĆ KOD ZADRA				MORSKA RIBA KRŠITI, LOMITI					DIVLJA RUŽA "NOGOME- TNI KLUB"				BILJEŠKA APOSTOLI ŠIMUN I SAUL					
KRAT. ZA "GAUS"		PRAŽITELJ BALKANA UPORNO NUDITI						RIJEKA U RUSLIJ "OPSEG"								ŠAHOVSKI IZRAZ GRADITI		
BLAGAJNICA, RIZNIČARKA												TENISKI REKVIZIT						SIROMAŠNA OSOBA
GRAD U IRSKOJ						TROPSKO VOĆE											SUMPOR DAN U TJEDNU	
RIJEKA U RUSLIJ			LATINSKI PRIJEDLOG VRSTA KITA															
LEDENA GROMADA NA VODI																		
GRAD NA SJEVERU ŠKOTISKE																		
PEČINSKI UKRASI																		
PLEMISKI NASLOV					"AMPER"													
KRAT. ZA "TEMPUS"		NAPOLJE KONAČNO RAZDVAJANJE																
DUGOREPNA ŠARENA PAPIGA									SVEČANA POVORKA	"ENIGMA- TSKE NOVINE"	PODMETAČ ZA ČASU	OZNAKA ZA "RADIUS"	SILOM ODUZETI	LJETNI- KOVAC	TALIJ. PJEVAČICA CINQUETTI	VOJNA FORMACIJA		NORVEŠKA LIRSKI PJESNIK
TULIPAN (MNOŽ.)				LIPANJSKI BLAGDAN IRVAS												JAVNI POZIV VIŠEĆE VRATILO		ČINITI PREVARE
JAKA IGRACA KARTA			SMRZLA ROSA TALIJANSKO Z. IME															
OSNIVAČ KAKVE ZADUŽBINE									UPRAVLJAČ SKELOM MIŠIČNO TKIVO									
KRADLJI- VAC				OSAMLIJEN BILIJARSKI ŠTAP					GRČKO SLOVO "STRANICA"					PERSIN RASTAVNI VEZNIK		SVADBA TRINA		
PRKOS					MESO OKO ZUBI ZAČIN JELU													
VALO- VITI											VRSTA OBRTNICA ALT							"TONA" "TEMPO"
BILO KAKO						PRIREDIT, USTROJITI												

ZANIMLJIVOSTI

* Prva javna projekcija prvog filma u povijesti kinematografije, održana je u Parizu (u "Grand Cafeu"), 28. prosinca 1895. godine. Bio je to film "Izlazak radnika iz tvornice", koji je snimljen u ožujku iste godine.

* Rimski car Vespazijan bio je toliko gramzljiv čovjek (povijest govori da je novac volio više od žene i djece), pa je pored drugih brojnih nameta i poreza uveo i porez na javne zahode. Kada mu je njegov sin Titus prigovorio, Vespazijan mu je stavio kovanicu pod nos, rekavši: "Ne smrdi!" ("Non olet!"). Za razliku od svog oca, Titus je bio veliki dobrotvor i dobročinitelj. Na jednoj večeri s prijateljima, rekao je: Prijatelji moji, danas sam izgubio dan. - Zašto? - upitaše ga oni. - Zato što danas nisam učinio nijedno dobro djelo!

* U svijetu se uzgaja oko 70 vrsta graha i od njega se spravlja oko tristotinjak jela. Najveći potrošači graha na svijetu su Amerikanci - 30 kilograma godišnje po stanovniku. Hrvati su po potrošnji graha na samom dnu svjetske ljestvice - prosječni stanovnik Hrvatske pojede godišnje samo pet kilograma.

Glasilo
Hrvatskog kulturnog društva
"Napredak" Župe Soli
List za kulturu i društvena
pitanja

Osnivač i izdavač:
HKD Napredak

Ravnatelj:
Petar Matanović

Glavni i odgovorni urednik:
Juraj Novosel

Lektor:
Marica Petrović

Uredništvo:
Petar Matanović,
Juraj Novosel,
Marica Petrović,
Romeo Knežević,
Martin Antunović,
dr. Miroslav Petrović,
Zvonko Bosankić

Adresa:
Tuzla, Kazan mahala 2
Tel/fax: 035-237-171

Kompjutorska priprema i tisak:
"PrintCom" d.o.o.
Grafički inženjering
Tuzla

Račun:
132-100-03096453-48
kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla
- HKD Napredak - za Glasnik

List je upisan u evidenciju javnih
glasila u Republičkom
komitetu za informacije
pod rednim brojem
05/93 - 15. 03. 1993.

Na temelju Mišljenja Ministarstva obrazovanja,
nauke, kulture i sporta TPŽ broj 10/1-483-9/98.,
list Hrvatski glasnik je javno glasilo,
te prema članu 19. točka 13.
Zakona o porezu na promet
proizvoda i usluga
- ne plaća porez.

Cijena za inozemstvo
3 DEM

List izlazi mjesečno

Tekstovi i fotografije
se ne vraćaju

Iz sadržaja

Glasnikovo viđenje naše zbilje
NACIONALNI INDIFERENTIZAM ILI EKSTREMNI NACIONALIZAM 2 i 3

Prenosimo: Tuzlaci u svijetu
IZ "FOKUSA" - Borac za istinu i Bolna sjećanja 4 i 5

Poplave u Tuzlanskom kantonu
VODA ODNIJELA LJETINU (M. Bikić)
SLIJEGANJE TERENA NA GROBLJU BORIĆ (M. Petrović) 6 i 7

Šest godina od tragedije u Srebrenici
MEMORIJA O STRADANJU NE ŽIVI U KAMENU (N. Ivanović) 8

U KRIVOM OGLEDALU (N. Ivanović) 9

Bilješka
POSAO TRAŽE, A BOGA MOLE DA GA NE NAĐU (M. Bikić) 9

Okrugli sto - Likovna kolonija - Breške 2001.
MOVENS TRAJANJA LIKOVNE KOLONIJE (R. Knežević) 10 i 11

Plehan
POSTAVLJEN TEMELJNI KAMEN NOVOG PLEHZANSKOG
SAMOSTANA (M. Petrović) 12 i 13

MLADA MISA FRA MARKA LOVRIĆA NA BREŠKAMA (gra B. Lipovac) 14

DANI PETROVA U OKVIRU TUZLANSKOG LJETA 15, 16, 17 i 18

Iz naših župa
DRIJENČA I LUKAVAC - Sv. Anto Padovanski (Z. Bosankić) 19

ŽIVINICE - Sc. Ivan Krstitelj (Z. Bosankić) 19

Papinski nuncij u Vrhbosanskoj nadbiskupiji
SVETA POTVRDA U ŽABLAJKU U USORI (Vič. I. Ravlić) 20

CRKVENI ZBOR U SARAJEVU NA BISTRIKU (M. Vikić) 20

Proslava Ilina
LILANJE U DOKNJU (Z. Bosankić) 21

Foto album
VLADIMIR NAZOR U RAKINOM BRDU 21

Seminar za hrvatske učitelje s područja izvan Republike Hrvatske
SUSRET U PETRČANIMA (M. Petrović) 22 i 23

GRADAČAČKO HKD "NAPREDAK" IZLAZI U JAVNOST (I. Cvitkušić) 24

STUDENTI MEDICINE (I NE SAMO MEDICINE) MORAJU MNOGO UČITI 24

štampa repro HEIDELBERG speedmaster
SCREEN Scanner / osvjetljivač
PrintCom
NOVO
osvjetljavanje
do B2 formata
s mogućnošću max.
formata 50x100cm

Gospodarska BANKA Sarajevo
Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 33 207-023, 207-022
Fax: 387 33 444-605
Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 33 203-910
Fax.: 387 33 442-959

Tuzla PEPEX d.o.o.
Tel./fax: 035/252 - 435

SOLI HRVATSKI RADIO SOLI
92.7 MHz
103.4 MHz

Pivara Tuzla
Nek Vam je u kući
sve zdravo i živo
nazdravlje i s čejfom pijte
Tuzlansko pivo
Sa jednog izvora
za cijelu porodicu

Kodak EXPRESS FOTO COLOR ŽUNIĆ
EXPRESS color laboratorij
Laboratorij 1, Tuzla, Džafer Mahala br. 46, Tel. 254-594
Laboratorij 2, Tuzla, Korzo, Tel. 035/235-899
Laboratorij 3, Tešanj
Laboratorij 4, Gračanica
*S nama Vaše uspomene
nikad ne blizede!*

NAPREDAK OSIGURANJE d.d. SARAJEVO
POSLOVNA JEDINICA TUZLA
SVE VAŠE BRIGE PODIJELITE S POLICOM
NAPREDAK OSIGURANJA
Tuzla, Bulevar 15. maja b.b.
Tel./fax: ++387 35 282 227

CVJEĆARA FLORAMI
Vam nudi veliki izbor rasade, saksija, žardinijera,
zemlje za cvijeće od 50 l, 20 l, 10 l, 6 l, 5 l, te zemlje u pakiranju
od 1kg iz vlastite proizvodnje pod nazivom FLORATRES,
rezanog cvijeća, lončanica, svijeća, lampinjona, lukovica
svih vrsta, ruža sadnica i ukrasnog šiblja.
Sve to možete nabaviti uz najpovoljnije cijene u gradu
i dobiti stručne savjete.
Vaše je samo da dodete na MALU PIJACU i da se uvjerite u našu ponudu.
FRANJO BOSANKIĆ

ključ
uspjeha

tuzlanska banka d.d.

Javno komunalno preduzeće
CENTRALNO GRIJANJE

TUZLA

Ul. Krečanska broj 1

75000 Tuzla

Bosna i Hercegovina

Tel: ++387 35 283 443

Fax: ++387 35 281 391

E-mail: cen.gri@bih.net.ba

PLIVA

PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

Trg heroja 10, 71000 Sarajevo

Tel. ++ 387 33 65 11 33, 65 39 29

Fax. ++ 387 33 65 39 86

**CROATIA
OSIGURANJE D.D.**

PODRUŽNICA TUZLA

POSJETITE NAS U TUZLI:

Naselje Sjenjak - blok D-2

I. Mujezinovića bb

Tel. 035 230-991, 230-992

Zagrebačka banka BH d.d.

VAŠA JE BANKA

Poslovna Jedinica Tuzla

Topolica 4

Tel/fax: ++387 35/ 25 55 23, 25 55 24

Tel: ++387 35 25 55 29

OBITELJSKI RADIO

VALENTINO

STUDIO TEL: ++387 86 (76) 750 500
MARKETING TEL/FAX: ++387 86 (76) 750 447

Osnovan 1992.godine

INDEPENDENT

INDEPENDENT

INDEPENDENT

INDEPENDENT

AD1

Osnovan 1992.godine

INDEPENDENT
INDEPENDENT
INDEPENDENT
INDEPENDENT

I Love FM RADIO

Kameleon

102.7 MHz

(++387₃₅) **BOSNIA & HERZEGOVINA, TUZLA**
Marketing: 250-261, 250-262, 250263 <http://www.kameleon.delta.com.ba>
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio_kameleon@delta.com.ba